

valors

Any IV
Núm. 41
Setembre
2007
3 euros

valors.org

PASSARÀ AQUEST MES

El director de la Casa del Tibet de Barcelona ens parla de la visita del Dalai Lama a Barcelona

PER COMENÇAR

Jordi Cussó ens explica què va sentir en banyar-se al Mar Mort

momentVALORS

Pep Duran, traginer de contes, reflexiona sobre la força de la paraula

Cadascú al seu pas

El moviment 'Slow' reivindica la necessitat de plantejar-se de nou el ritme de la vida i proposa accions concretes en el camp del menjar, l'educació, la sanitat o el sexe

ARTICLE DE LLUÍS DUCH,
MONJO DE MONTSERRAT:
"La modernitat
i el temps"

Per a qui treballen els teus estalvis?

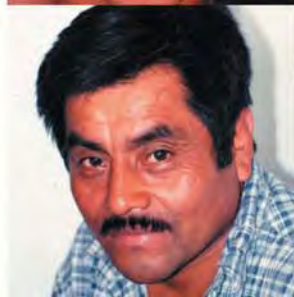
Inverteix-los en microcrèdits a favor dels que més ho necessiten al Tercer Món mitjançant inversions bancàries ètiques i obtindràs un guany doble:

Rendibilitat econòmica

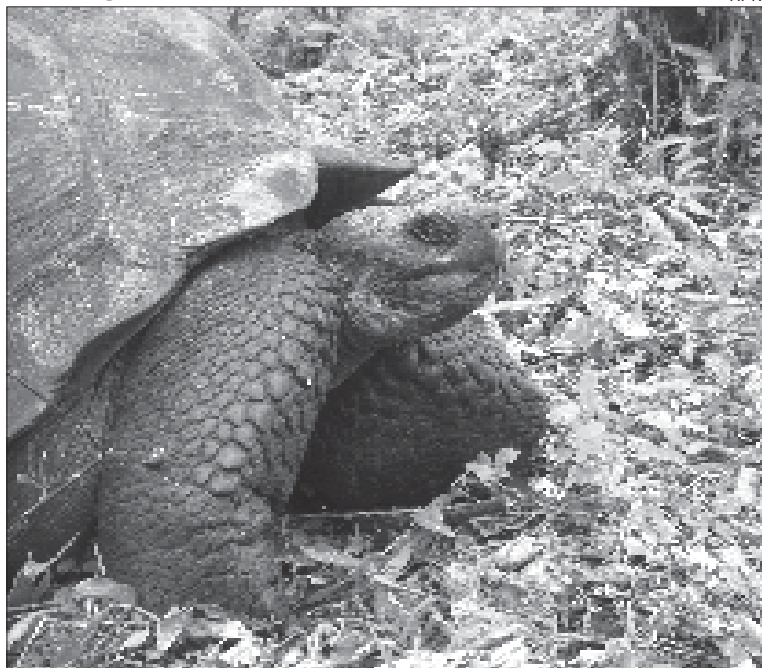
Satisfacció personal

Delegació del Maresme:
Fundació Grup Tercer Món-Mataró
La Peixateria. Carrer de Barcelona 50. 08301 Mataró
Tel./Fax 93 796 00 87
botiga@gruptercermon-mataro.org

Cadascú al seu ritme

EN PORTADA

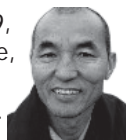

À. R.

11-25 Un corgol o una tortuga: dos animals lents davant dels quals mostrem la nostra admiració, justament per això, per anar tan lents. Hauriem d'anar més lents també nosaltres? Així ho promou el moviment 'slow', lent, en anglès. En parlem al monogràfic d'aquest número.

5 Thubten Wangchen explica la visita del Dalai Lama

El monjo director de la Fundació Casa del Tibet de Barcelona, organitzadora de la visita de Sa Santedat el XIV Dalai Lama a Barcelona, els dies 9, 10 i 11 de setembre, ens explica el significat de la visita.

26 Els nous usos de les fàbriques

Joaquim Amargant ens explica com s'han reconvertit les antigues fàbriques tèxtils de l'Anglaterra industrial.

PER COMENÇAR

- 5 Passarà aquest mes** | *El valor del missatge en un premi Nobel de la Pau.* Thubten Wangchen.
6-7 Fòrum | *Tan a prop i tan lluny.* Eulàlia Tort. *Decreixement per viure.* Francesc Ponsa. *El bany de sal.* Jordi Cussó. *São Paulo.* Antoni Codina.
8 Relligant la vida | *Desitjos pel nou curs.* Vicenç Mira.
9 Escala de valors | *Nostàlgia de ser, nostàlgia de Déu.* F. G.
10 contraVALORS | *Els biocombustibles.* Xavier Manté.

MONOGRÀFIC

- 11-25 Tu decideixes el ritme**
12-16 La modernitat i el temps. Lluís Duch.
13 Editorial. *Pensar de nou el nostre ritme.*
14 L'origen dels mots: lentitud. Joan Baron.
16-17 El moviment slow. M. C. *Elogi de la lentitud.* Carl Honoré.
18 Ciutats que van lentes. M. C.
19 Sergi Sabrià: "Les ciutats 'slow' proposen canvis materials però també d'actituds". M. C.
20-21 Guia per una vida més lenta. M. C. *Sabies que... la bici és l'invent del segle XIX més extès avui pel planeta?* Nicolau Guanyabens.
22-23 La lentitud del desert. Maria del Mar Galceran.
24 Ritme universal. L. B., M. G. i N. R.
25 L'educació necessita temps. Mònica Mas.

PROPOSTES

- 26-27 Viatges** | *Els nous usos de les antigues fàbriques.* Joaquim Amargant.
26 Música | *Música de vacances.* M. Salicrú-Maltas.
26 Cinema | *Vida desgraciada... i real.* J. S.
28 Art | *Sublim = fràgil.* Ramon Bassas.
28 Llibres | 'Damunt les espatlles dels gegants'. R. Trilla.
29 Solidaritat | Fer d'entrenador esportiu. J. A. Colomé.
29 Deixa't perdre per... | *la vida quotidiana d'un país.* E. P.

PER ACABAR...

- 30 L'altra cara de la ciència** | *Naturalment egoista.* Joan Bassaganya
30 Petites coses per canviar-se un mateix | *L'acte del suïcidi.* Joaquim Trenchs.
31 Petites coses per canviar el món | *Pujar el Sinai.* R. S.
32-33 Hi havia una vegada... | *En Patufet i els corgols.* Anna Roca i Fernández.
32-33 Una carta des de... | *Warora, Índia.* M. Masjuan
34-35 momentVALORS | Pep Duran. *Contes que són terapèutics.* Joan Salicrú.

valors

REVISTA MENSUAL DE REFLEXIÓ I DIÀLEG
 Pagina web: <http://www.valors.org>

Número 41. Setembre 2007.

EDITA Associació Cultural Valors **DIRECCIÓ** Maria Coll i Joan Salicrú **CONSELL DE REDACCIÓ** Antoni Codina, Jordi Cussó, Dolors Fernández, Francesc Grané, Xavier Manté, Marta Masdeu, Eulàlia Puigdemerrajols i Marc de San Pedro **REDACCIÓ** Laura Arias **OPINIÓ** Antoni Codina **HI HAVIA UNA VEGADA...** Roser Trilla (coord.) **L'ALTRA CARA DE LA CIÈNCIA** Laia Bassaganyes, Marina G. Bufí i Núria Radó **COL-LABORADORS** Joaquim Amargant, Joan Baron, Ramon Bassas, Albert Botta, Josep Àngel Colomé, Josep Maria Cusachs, Maria del Mar Galceran, Francesc Grané, Nicolau Guanyabens, Xavier Manté, Marta Masdeu, Albert Pera, Francesc Ponsa, Eulàlia Puigdemerrajols, Ramon Salicrú, Maria Salicrú-Maltas, Marc de San Pedro, Josep Maria Solà, Eulàlia Tort, Joaquim Trenchs i Judith Vives **HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO** Teresa Feliu, Lluís Duch i Mònica Mas. **DIBUIXOS** Alex Valls i Javier Garcia **EDICIÓ I CORRECCIÓ** Anna Olm **FOTOGRAFIA** Elena Gelabert i Laia Alonso **COMPAGINACIÓ** Joan Salicrú **IMPRESSIÓ** Impremta Prims **COMPTABILITAT** Engràcia Carlos **PUBLICITAT** Carme Itxart **DISTRIBUCIÓ** Raul Garcia **ADREÇA** C/ Sant Josep, 18-20 08302-Mataró Tel. 620.749.138 FAX 93.798.62.59 **ADREÇA ELECTRÒNICA** redaccio@valors.org **DIPOBIT LEGAL** B-6206-2004

Publicació adherida a:

L'ACCIÓ

L'ONG Turisme Just publica la primera guia de turisme responsable a Europa (El Punt, 24 d'agost)

Aquesta notícia resulta encoratjadora per dos motius: ha estat una entitat catalanobalear la primera en realitzar un projecte d'aquest tipus i per primera vegada podem gaudir d'un volum amb trenta propostes de viatge en què els més febles dels països receptors en surten beneficiats. ■

LA FRASE

"Els joves ja no són el que volen, sinó allò que els deixen ser"

El psicòleg i assagista Carlos Castilla del Pino, a la Universitat Internacional Menéndez Pelayo, va parlar de les "vides equivocades",

persones que no aconsegueixen viure aquella existència que haurien volgut. Una dolença que segons, el psicòleg, pateixen sobretot els joves. "Ara quan preguntes a un jove que vols ser et diuen, allò que pugui". (El diario montañés 30/08/07) ■

EL FET

519 persones van morir en el terratrèmol de Perú (Europapress

29/08/07). Sempre plou sobre mullat i altre cop els capritxos de la climatologia ha afectat els més desvalguts. ONG i institucions de tot el món han abocat diners, material i esforços per ajudar els milers de damnificats. El poble peruà ens demana que no ens oblidem d'ells. ■

INCREÏBLE PERÒ CERT

A Papúa Nueva Guinea enterren vives malalts de Sida per por contagiar-se (Diario de Leon 28/08/09)

Hi ha notícies sorprenents. Però el món és gran, complex, divers i molt desequilibrat, mentre uns busquen solucions per erradicar la SIDA, altres la pateixen mentre ignoren els trets bàsics d'aquesta malaltia. A Papúa es registren un 90% dels casos de Sida de tot Oceania. ■

VALORS A L'ALÇA

El compromís: Els països industrialitzats assumeixen reduir fins a un 40 per cent l'emissió de CO2 el 2020 (La Vanguardia, 31/08/2007)

VALORS A LA BAIXA

La solidaritat: Espanya dona poca mèdula òssea i és a la cua en aquests transplaments entre no familiars (La Vanguardia, 02/09/2007)

EL PERSONATGE

Mor Antonio Puerta. La mort d'aquest futbolista del Sevilla ens ha recordat la fragilitat de la vida, però també ens ha demostrat que més enllà de la rivalitat el dolor agermana els homes. Tots els equips, fins i tot el Betis, l'etern rival, han rendit un profund homenatge a aquest jove.

LA DADA

222

persones han mort a les carreteres catalanes durant els sis primers mesos de l'any, 16 més que l'any passat. (AVUI, 31 AGOST) Les amenaces de sancions i retirada de punts ja no tenen afecte. Les autoritats es mostren derrotades davant l'imprudència.

El valor del missatge en un premi Nobel de la Pau

Thubten Wangchen

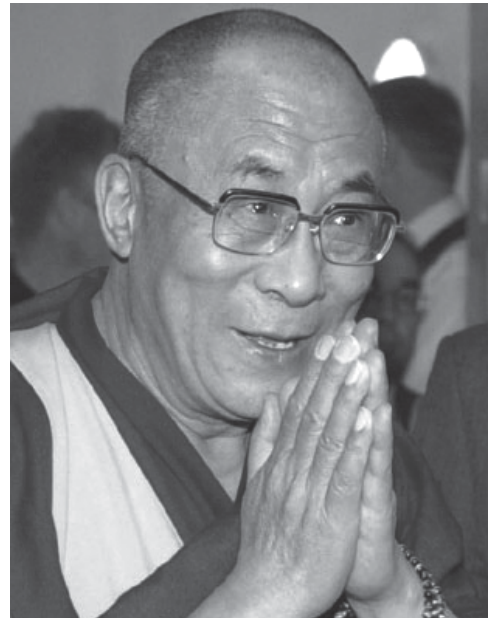
Després de deu anys i dues cancel·lacions aquesta visita de Sa Santedat el Dalai Lama a Barcelona portarà un missatge de pau, harmonia i felicitat. A més a més de molt esperada, aquesta visita sens dubte serà un èxit ja que, com s'acostuma a dir, a la tercera va la vençuda.

Aquesta visita del Dalai Lama té un marcat caràcter cultural, humanitari i espiritual. Per aquesta raó, perquè el missatge de Sa Santedat arribi al major nombre de persones possible, hem organitzat una conferència pública amb el títol "L'art de la felicitat", al Palau Sant Jordi de Barcelona. La nostra intenció és atendre als diferents nivells d'interès dels assistents: ja siguin ateus, polítics o religiosos. Al cap i a la fi, tots desitgem ser feliços.

A l'obertura de la conferència hi haurà un oferiment musical al Dalai Lama amb les veu del cor de nens de l'Escolania de Montserrat, de la cantant mallorquina Maria del Mar Bonet i de la comunitat tibetana resident al nostre país.

En el que fa referència a l'agenda oficial del Premi Nobel de la Pau, aquest serà rebut pel conseller de la vicepresidència, Josep Lluís Carod-Rovira, pel president del Parlament, Ernest Benach i per l'Arquebisbe de Barcelona, mossenyor Lluís Martínez Sistach. I per últim, Sa Santedat inaugurarà la nova seu de la Fundació Casa del Tibet, de la qual és president d'honor. ■

"Aquesta visita portarà un missatge de pau, harmonia i felicitat. La visita té un caràcter cultural, humanitari i espiritual"

Imatge de l'actual Dalai Lama, exiliat des de 1959 a l'Índia.

Thubten Wangchen és el monjo director de la Fundació Casa del Tibet de Barcelona, organitzadora de la visita de Sa Santedat el XIV Dalai Lama a Barcelona, els dies 9, 10 i 11 de setembre

valors

cada mes el pots trobar a...

A Mataró:

- Centre de Solidaritat i Cooperació La Peixateria.
- Llibreria Márquez (C/Argentona).
- Llibreria Márquez (Muralla de Sant Llorenç).
- Llibreria El Tramvia. (Plaça Granollers)
- Llibreria Robafaves. (C/ Nou)
- Llibreria Mas (Pl. Cuba).
- Llibreria Casa Ortega (Av. Perú).

- Llibreria de l'Hospital de Mataró.
- Esglésies de Sant Josep, Santa Anna, Sant Pau, Sagrada Família, Montserrat, Esperança i Maria Auxiliadora.

A la resta del Maresme:

- Església de Premià de Mar.
- Llibreria Proa (C/ del Nord). Premià de Mar.
- Església de Vilassar de Mar.

- Església de Vilassar de Dalt.
- Església de Llavanes.
- Església de Caldes d'Estrac.

A Barcelona:

- Llibreria Claret (C/Roger de Llúria).

O MITJANÇANT SUBSCRIPCIÓ (32 EUROS) A LA WEB
WWW.VALORS.ORG

Tant a prop i tant lluny

Eulàlia Tort

Un aspecte imprescindible del fet de 'marxar de vacances' és la tornada. Em refereixo a aquelles converses on amics i companys de feina t'expliquen les seves experiències estiuenques. De fet, hi ha anys en que descobreixes un país nou. Aquest és el cas d'uns amics que m'explicaven que han estat a Lesotho. Una altra versió és escoltar les valoracions que els amics fan d'una ciutat on tu vas ser-hi l'any passat. Aquesta experiència és francament interessant perquè constates que un indret és diferent en funció dels ulls que s'ho miren. I no només això: de quan s'ho miren.

Ja fa uns quants anys vaig anar a Marroc amb els pares. Del viatge no en recordo gairebé res perquè era petita però sí que tinc molt present una sensació. Sensació d'atabalament per estar rodejada d'homes que ens volien vendre collarets. En aquella època jo deuria mesurar un metre i és cert que veure les coses des d'aquest angle és diferent...però la memòria s'ha

encarregat de no esborrar aquesta sensació. És per això que quan la Mar Galceran, amiga i columnista d'aquesta revista, em va proposar anar a Marroc

"L'hivern passat van morir 150 nens de famílies nòmades pel fred"

vaig vacillar bastant. La Mar col·labora amb l'Associació d'Amics del Poble Marroquí (ITRAN), una ONG que promou el desenvolupament de les dones marroquines al sud-est del país. Per al mes de juliol, ITRAN va muntar un viatge de turisme solidari. Finalment m'hi vaig apuntar i durant set dies vaig poder conèixer un Marroc absolutament diferent al que recordava. La precarietat material i els problemes estructurals com l'analfabetisme o l'atur són ben palpables. Resulta xocant copsar com tant a prop geogràficament, estan tant lluny en termes de qualitat

de vida i desenvolupament. Aquestes desigualtats resulten flagrants quan parlem de la població nòmada que viu a les muntanyes, en *haimes* de tres metres quadrats. L'Alami, president de l'ONG, ens va explicar que l'hivern passat van morir 150 nens de famílies nòmades degut al fred. Aquestes criatures van per la neu descalces perquè no tenen sabates ni mitjons. I és que Marroc és un país de contrastos: hi ha desert i pistes d'esquí; hi ha nens descalços i una de les fortunes més importants del món.

"Marroc és un país de contrastos: hi ha desert i pistes d'esquí"

A la tornada, tots els que varem participar al viatge teníem clar que volíem col·laborar amb ITRAN. No pot ser que morin nens per no tenir unes sabates, és una aberració. Així és com hem posat en marxa una campanya de recollida de sabates, mitjons i guants per baixar a Marroc el proper octubre. De fet, cap de nosaltres coneix la teoria sobre com organitzar una campanya però tots hem fet experiència de precarietat, humilitat i senzillesa. I això és el que ens impulsa.

Ara que s'han acabat les vacances per a la majoria de gent, arriba el moment d'explicar els viatges que hem fet. Una cosa és clara: l'experiència necessita del relat per ser experiència. Cal verbalitzar tot allò viscut, ja que en cas contrari només tenim idees i sensacions que no podem compartir amb ningú més. Aquesta campanya de recollida de material que ara comencem serà el primer capítol d'una gran obra literària.

Si vols ajudar-nos a evitar que morin més nens pel fred, escriu-me a eulalia.tort@gmail.com i t'informaré dels punts de recollida de sabates, guants i mitjons. ■

Eulàlia Tort és periodista

hem d'anar més lluny

Decreixement per viure

Francesc Ponsa

Ja ho diu el nou *adaggi*: l'alienació és general. Tots ens hem convertit en presoners del sistema econòmic. L'inversor pels seus guanys, el treballador pel seu salari, l'Estat pels impostos i tots pels deutes. El capitalisme ens ha convertit en addictes a l'acceleració, el consum, l'espectacle i la competició. Aquesta depedència és la millor garantia de continuïtat d'un sistema que legitima les desigualtats. Per exemple, el vuitanta per cent de la població viu sense nevera ni automòbil i el 94 per cent mai ha agafat un avió. En aquest context, es fa necessariària una nova

autodeterminació: el decreixement per viure.

Jim Merkel a *Simplicidad Radical. Huellas pequeñas en una tierra finita* ens guia cap a l'objectiu personal de la sostenibilitat i ofereix una proposta per reduir la nostra petjada ecològica per ser més equitatiu entre totes les persones, espècies i generacions. En aquest sentit, el llibre ens planteja la següent situació. Imaginem-nos que som els primers a accedir a un bufet lliure que a més d'aliments també inclou tot el necessari per viure: refugi, recursos, roba, sanitat i educació. Llavors, què ens posarem al plat? Com sabrem quina és la quantitat

Paraules mestres

Un bany de sal

Jordi Cussó

Aquest estiu, amb un grup de mataronins, hem visitat Terra Santa. Són moltes les vivències que un viatge d'aquestes característiques ens deixa com a record. Tantes anècdotes, emocions... i sobretot la bellesa dels llocs visitats queden gravats a la retina del cor. En voldria destacar-ne una, que segurament no és la més important, però que a mi m'ha servit per entendre una mica millor unes paraules de Jesús de Natzaret.

Em situo al Mar Mort i a l'experiència curiosa de surar damunt de les aigües. Diuen que en aquest mar no hi ha vida, però curiosament és capaç de guarir moltes malalties de la pell. Així, moltes persones venen de països llunyans, a remullar-se en aquest mar, per sanar la pell, d'aquelles infeccions que els postres ungüents no saben guarir. I un cop t'hi banyes et queda aquella sensació estranya de surar i no enfonsar-te.

Mentre m'allunyo un xic de la resta del grup i m'estiro damunt de les aigües, penso: mira, no t'enfonses, encara que ho vulguis aquí no pots enfonsar-te, sures per la gran quantitat de sal. Jo sabia que la sal servia per conservar els aliments, per donar gust a les coses, però no havia valorat que servia també perquè les coses, i en aquest cas les persones, surin.

Va ser en aquest moment que vaig recordar les paraules de Jesús: "Sou la sal de la terra". Era una manera de dir-nos que no deixem que la gent s'enfonsi en el mar de mal que hi ha al nostre món. Que siguem aquesta sal que faci que els homes i les dones surem per damunt de tantes injustícies, egoïsmes, violència.

"Que siguem sal, per no caure en l'engany del diner i del poder"

Que siguem sal, per no caure en l'engany del diner i del poder que volen que algunes persones puguin surar per damunt d'altres i a

que podem agafar per a que quedi per tota la cua? Com a resposta a això, l'any 1995 es va fundar a Estats Units el Projecte de Vida Global (Global Living Project) amb la finalitat d'establir com viure de manera sostenible d'acord, no solament amb la totalitat de la població humana sinó, també, amb les altres espècies estimades i les generacions venideres. Per aquest motiu, cal un consum responsable que atengui a l'impacte sobre el medi ambient, l'explotació laboral i el comerç just, entre d'altres. A mesura que aprofundim l'anàlisi dels productes que consumim podem arribar a qüestionar-nos: "Tinc el control del que em serveixo al plat?". Sense anar més lluny, durant aquestes vacances vam fer una excursió al Santuari de Bellmunt a Osona. Una vegada vam arribar a dalt, ens

Un home banyant-se al Mar Mort, entre Jordània i Israel.

qui no importa massa, que s'enfonsin els més dèbils, si ells poden romandre al damunt de tot i de tothom.

Calen homes i dones que s'esforcin per fer possible que tothom suri, sense que ningú s'enfonsi. I aquest és el sentit de ser sal, d'omplir el món d'altres valors que facin possible aquest estrany fenomen que es constata quan hom es banya al mar Mort. Morir a tantes coses per saber viure instal·lats en els valors que generen pau i vida.

Mentre escric aquestes ratlles recordo que salari ve de sal, de la importància que tenia aquest producte en l'antigor. Potser haurem de començar precisament per aquest punt, pel salari de la gent. Per implantar el que alguns autors anomenen salari ciutadà, o salari per existir. Aquell salari que permeti a la gent surar sense enfonsar-se i esdevenir marginats o pobres sense cap mena de possibilitat de sortir endavant. Si podem donar aquest mínim de sal, després la gent ja s'espavilarà per fer front a d'altres somnis i necessitats. Vés per on banya a la mar morta pot arribar a ser molt suggerent. ■

Jordi Cussó és economista

"Cal un consum responsable en relació al medi ambient o l'explotació laboral"

vam topar amb un cartell a l'entrada del refugi: "Aquest establiment no ven Coca-coles. No a la guerra". Pel que es veu, l'alienació no és del tot general. Almenys a Bellmunt. Decrèixer és el futur, això pensa el darrer de la cua del bufet. ■

Francesc Ponsa és filòsof i llicenciat en Comunicació Audiovisual

São Paulo, ciutat de contrastos

Antoni Codina

He estat al Brasil: 190 milions d'habitants i una extensió com disset vegades Espanya. M'he allotjat a São Paulo, ciutat metropolitana de divuit milions d'habitants, emplaçada en un terreny molt pla, amb avingudes molt amples i llarguíssimes i amb molta vegetació tropical exuberant. En els camins del costat de les autopistes, plens de pols i porqueria, hi ha les *favelas*, barraques de llauna i cartró que donen sostre als més pobres.

Al centre històric, a la plaça i carrers del costat de la catedral i del teatre municipal, hi havia centenars de pobres asseguts o estirats a terra ocupant parcs i jardins; com que la temperatura tropical és agradable, fan vida al carrer amb munts de brossa que van produint diàriament però cal dir que les brigades municipals també netegen diàriament i la ciutat es veu neta. Era la una del migdia del diumenge i molts d'ells estaven menjant un dinar cuit i calent que, possiblement, alguna institució caritativa els hi deu repartir. Cotxes patrulla de la policia vigilen que hi hagi calma.

A la plaça de la catedral, dos predicadors improvisats enfilats dalt d'un tamboret feien l'arenga d'una nova religió. De sobte se senten crits: un home d'una altra secta opositora que els hi feia la rèplica. La resta dels ciutadans no en feien cas.

Al vespre, en una de les vies principals l'avinguda Paulista, asseguts a les voreres hi havia bastants venedors ambulants. Volia comprar algun record original per a la família. Vaig descobrir una paradeta on un jove venia unes carotes amb moviment, que representaven caps d'animals. Eren unes carotes molt originals, fetes d'un com material goma-escuma rígida i amb un disseny que permetia fer el muntatge sense encolar-ho i les peces quedaven perfectament encaixades. Aquell jove, pel seu aspecte i la roba neta demostrava tenir una certa cultura. Li vaig preguntar si es dedicava a vendre aquelles carotes i em va dir: "*Yo soy arquitecto diseñador y por las tardes-noches salgo a vender estas máscaras que diseño yo mismo. Por lo tanto, puedo asegurarle que no las encontrará en ninguna tienda*". Jo li vaig dir que podria explotar-ho com a

"Assegut a terra hi havia un personatge d'uns cinquanta anys amb fesomia indígena"

negoci oferint la mercaderia a les botigues i li vaig preguntar: "Si ets arquitecte, has de fer-te aquest sobresou?". Ell em va dir: "*Los que llegáis de Europa no lo podéis comprender, pero aquí el salario de arquitecto da para muy poco*". Al costat mateix, assegut a terra, hi havia un personatge d'uns cinquanta anys amb fesomia indígena que venia culleres de fusta. Anava brut, molt brut, amb els cabells greixosos i portava una gorra que li cobria el front. Tenia un gran hematoma en un ull i la galta morada. Li vaig preguntar si havia caigut i em va dir: "*A mí me gusta darle a la caña [el licor de canya, l'aiguardent]. Mientras tomo caña no tengo problema: el problema me viene cuando dejo de tomarlo. Entonces me mareo y no me sostengo de pie. La pasada semana me caí y fui a dar contra un hierro, me abrí la frente y por poco pierdo el ojo*". En dir això, va separar-se els cabells i va aparèixer un tall molt llarg cosit. "*Fue lo mejor que me podía pasar: brotaba mucha sangre; la policía me recogió y me llevó al hospital*". Li vaig preguntar: "*¿De dónde es usted?*". "*De la ciudad de Minas -va respondre- pero ahora vivo aquí en São Paulo*". I em pregunta: "*¿Usted de dónde es?*". "*De Catalunya*". "*¿De Catalunya?*". "*Bueno, de Barcelona*". "*Así, ¿usted es argentino?*". No sabia que existís Catalunya ni Barcelona... i nosaltres que ens pensem que som el melic del món!

En marxar ens vam saludar. Anava tan brut que no es va atrevir a donar-me la mà i em va oferir el puny: jo el vaig prémer fortament. Vaig sortir-ne impressionat. Mai no l'oblidaré. ■

Antoni Codina és membre de Justícia i Pau i responsable d'opinió de la revista 'Valors'

relligant la vida

Desitjos pel nou curs

Mossèn Vicenç Mira

Quan tombem full del calendari i ens trobem que el nous mes es diu setembre vol dir que ha arribat l'hora de tornar a l'institut i que el nou curs comença, cada any més aviat, de fet. Abans de començar les classes tens ganes de somiar què voldries que no fos igual a l'anterior i què desitjaries per aquest.

Voldria que aquell jove que feia objecte dels seus desprecis a aquell que no portava roba de marca, que no tenia mòbil amb

càmera i vídeo o que no lligava perquè no tenia moto... doncs voldria que s'assabantés que Déu l'estima tan o més que a l'altre noi.

Que aquella noia que li va fer "el salt" al seu noi estimat perquè no podia desapropiar l'oportunitat de passar unes "bones estones amb aquell noi tant *guai*... doncs m'agradaria que entengués que el sexe és complement de l'amor i no un instint animal.

Francesc Grané

Nostàlgia de ser, nostàlgia de Déu

"El que afirmo és la intuïció segons la qual allà on la presència de Déu ja no és una suposició sostenible i on la seva absència no representa un gran pes, un pes abrumador, ja no es poden assolir certes dimensions del pensament i de la creativitat. Variaria l'axioma de Yeats i diria: cap home pot llegir plenament, pot respondre de forma responsable a allò estètic, si "el seu coratge i la seva sang" es troben en harmonia amb la racionalitat escèptica, es troben a gust en la immatència i la verificació". Així de contundent s'expressa George Steiner en el seu llibre *Nostalgia del Absolut* (2001). Tota cultura que no es planteja a fons la qüestió de Déu és una cultura sense fonament, sense capacitat de resposta a les demandes de la persona humana.

En parlar de "la qüestió de Déu" s'ha d'anar en compte: cal saber de què parlem quan parlem de Déu. Perquè si alguna cosa caracteritza el nostre moment actual és, com afirma Martín Velasco, "l'anèmia de Déu" en els llocs on es dona per suposat, especialment les comunitats creients. "Déu" no hi és en massa àmbits creients. "Déu", en aquest sentit,

"La televisió té ideologia: la seva proposta no considera l'Altre, sinó el Jo"

com a concepte que supera allò més característic de la nostra condició humana –la contingència, el dolor, l'esperança, l'asfíxia per palpar la limitació en l'amor; el desig, sempre el desig, allò que ens fa permanentment inadaptats a tota condició social i històrica determinada...

Steiner afirmarà: "A menys que llegeixi de manera errònia l'evidència, la història política i filosòfica d'Occident durant els últims 150 anys pot ser entesa com una sèrie d'intents –més o menys conscients, sistemàtics o violents- d'omplir el buit deixat per l'erosió de la teologia (...) La descomposició d'una doctrina cristiana globalitzadora havia deixat en desordre, o senzillament havia deixat en blanc, les percepcions essencials de la justícia social, del sentit de la història humana, de les relacions entre la ment i el cos, del lloc del coneixement en la nostra conducta moral".

En absència d'afirmacions fortes –Déu o no-Déu-, creixen les ofertes de "valors". Valors d'estar per casa, de bona voluntat però de poca consistència... retòricament compartits però escassament posats en pràctica quan se'n veu la seva exigència... També el gran grup de valors de factoria econòmica: la carrera professional, el valor del temps i la seva rentabilitat, el valor del prestigi, el valor de les influències i del volum de informació del que es disposa... L'arrogància del jo creix quan no té aturador. Vivim en societats narcisistes, amb valors narcisistes.

"Déu és aquella condició per fer que l'existència pugui ser 'humana'"

Catalunya Ràdio parla de les retransmissions del Barça com "una cosa sagrada". Els infants que desconeixen el significat de la paraula Déu saben que l'experiència del Barça és sagrada. Sento, també, en un diàleg de *Les Tres Bessones*: "No hi ha res de sagrat, únicament els diners són sagrats". A l'*Efecte Mirall* (TV3): "La única cosa sagrada és follar". Són missatges suposadament sense ideologia que s'emeten des de les indústries de conscienciació –Barthes-. I per acabar, em trobo el meu amic Joan Salicrú en una jornada de gegants a les Festa Major de Mataró i, en broma, em diu: "Això és una religió!". "No!", contesto. Bàsicament perquè no hi ha la construcció d'una cosmovisió, el pas d'un caos a un cosmos ordenat, que tingui repercussió en la quotidianitat humana.

El desprestigi de la paraula "Déu" tindrà greus conseqüències per Occident, afirma Steiner. Déu, allò que sempre ens passa, és la condició de possibilitat per fer que l'existència pugui ser "humana". Existir, existirem. Si a més desitgem "Ser", hi ha paraules amb les que ens hi va la vida. ■

Francesc Grané
és filòsof i periodista
fgrane@eulogiosmedia.com

Que desitjaria que aquell jove que passa *costo* als altres compregués que per fer diners no tot és èticament acceptable.

Que seria just que aquell professor d'història que per explicar el Cristianisme agafa la Bíblia, l'ensenya oberta als alumnes i els diu "tot el que diu aquest llibre és mentida" i "els que se'l creuen porten molta llana al clatell"... canviés de perspectiva. Justament l'únic camí per fer un món de fraternitat i amor és el seguiment de la Paraula de Déu.

I que seria molt democràtic que els polítics, pares i professors... que volen foragitar l'ensenyament religiós de l'escola

entenguin que la seva fòbia noucentista i burgesa no la comparteix tothom.

Hi ha prou desitjos. Si es complissin aquests ja em donaria per satisfet. ■

Mossèn Vicenç Mira és rector de la parròquia de Sant Simó i Sant Pau de Mataró i professor de religió en un institut públic de Mataró

Tu decideixes el ritme

MAR GALCERAN

El moviment 'slow' (lent, en anglès) proposa replantejar l'ús que fem del nostre temps i ralentir el ritme de la vida per tal d'assaborir-la i gaudir-la més. El moviment, nascut al nord d'Itàlia, ja té pobles associats a Catalunya i proposa mesures concretes en l'àmbit de l'alimentació, la mobilitat, les relacions sexuals, l'educació i la feina.

Imatge d'una carretera de l'interior del Marroc. Aquí els mitjans de transports encara no són sovint mecànics.

Si fan aquestes proclames, encara hi haurà algú al ministeri que decidirà que no cal arreglar els nyaps ni arribar a la frontera abans del 2014, i llavors, segons com, ja veurem qui ho paga tot això...

cuinant el número

Joan Salicrú

Hi ha números que es conceben i produeixen relativament ràpid, estirant el fil d'una entrevista o un fet de l'actualitat. En el cas que ens ocupa, el procés de cocció del número ha estat lent. Mai més ben dit tractant-se de la lentitud, oi? Fa molts mesos que teníem pensat obrir el curs 2007-2008 de 'Valors' amb aquest tema; ens semblava una perspectiva interessant a partir de la qual encarar el curs. En l'article de Lluís Duch hem trobat una introducció excel·lent al tema, que segueix amb un reportatge sobre el moviment *Slow* promogut per Carl Honoré i un altre article sobre les denominades ciutats lentes a casa nostra. Completen el monogràfic les aportacions de Mar Galceran, que ens explica com es viu el temps al desert; l'equip de la secció de ciència de la revista, que reflexiona sobre la lentitud de l'univers i la pedagoga Mònica Mas, que se circumscriu a l'àmbit de l'educació. Com en l'anterior número, una pinzellada poètica, la pel·lícula relacionada i el *Googlejar* (a partir d'ara una proposta concreta en l'àmbit de les noves tecnologies) relacionat amb el tema completen aquest número que desitgem degusteu també amb lentitud... si és que l'estressant inici de curs us ho permet. Que vagi de gust. ■

La modernitat i el temps

Lluís Duch

La modernitat com a "categoria de canvi que és", és l'exacta contrafigura de la pausa, l'assossec, la lentitud. A partir del segle XVIII, el temps ja no és exclusivament el marc indiferent en l'interior del qual passen, s'esdevenen, les històries individuals i col·lectives, sinó que ell mateix comença a adquirir una importància social, religiosa i política desconeguda fins aleshores. Això significa que la història ja no es realitza en el marc d'un temps comprès com una entitat passiva, sinó que l'individu, junt amb l'experiència de l'acceleració de la seqüència temporal, experimenta que el futur, el seu futur, és obert a l'imprevisible i a l'impensable en funció d'aquesta mateixa acceleració. Des del segle XVIII, en segments cada vegada més significatius de la societat, s'imposa la convicció que l'experiència del temps present -i cada vegada són més reduïdes les dimensions d'aquest "present"- expressa tan sols un moment fugaç, un pas endavant cap a una meta, un més enllà, mai definitivament assolit, sempre situat en un horitzó fugisser i, fins a cert punt, quimèric.

No pot sorprendre que allò que incideix d'una manera decisiva en la comprensió i l'experiència del temps de la societat actual sigui, per parlar com Niklas Luhmann, d'una banda, la complexificació i, de l'altra, la despersonalització creixents dels sistemes socials i, en conseqüència, de les relacions que es donen en el seu interior. La sobreacceleració del *tempo* vital ha esdevingut com una mena de fat ineludible i, per a molts, acompanyat de seqüeles traumàtiques i desestructuradores. Recentment, Richard Sennett, després d'haver assenyalat els estralls ocasionats per l'impacte que l'augment de la velocitat vital provoca en

la vida quotidiana d'un nombre creixent d'homes i dones, posa en relleu que, actualment, "l'espai s'ha convertit en un mitjà per al fi del moviment pur. Ara, classifiquem els espais urbans en funció de la facilitat de què es disposa per a travessar-los o per a sortir-ne [...] A mesura que l'espai urbà es converteix en una mera funció del moviment, també es fa menys estimulant. El conductor desitja travessar l'espai, no que aquest atregui la seva atenció".

A més, no pot oblidar-se que la sobreacceleració del temps també anul·la o, almenys, malmet greument el "treball de la memòria", capgirant d'una manera molt perillosa per a la salut física, psíquica i espiritual de les persones la seqüència "passat-present-futur" que, en totes les situacions i circumstàncies, ha estat determinant per a la constitució corporal i espiritual d'individus i col·lectivitats. Marshall Berman ha escrit: "L'atmosfera en la qual neix la sensibilitat moderna és d'agitació i turbulència, de vertigen i embriaguesa psíquics, d'extensió de les possibilitats de l'experiència i destrucció de les barreres morals i dels vincles personals, d'expansió i de desarrelament de la personalitat, de fantasmes en els carrers i en l'ànima".

Un dels primers esperits europeus que va intuir allò que podria significar la sobreacceleració del temps pròpia de la modernitat va ser el poeta francès Charles Baudelaire (1821-1867), "la major veu del pecat original de la modernitat" segons va dir Claudio Magris, que lúcidament va presentar la figura típica de

definicions

Lent -a

[s. XIII; del llatí *lentus*, -a, -um 'tenaç; viscos; lent']

"*adj* Que no va, que no actua, que no es realitza, etc, de pressa. Exemples: És lent en les resolucions. Amb pas lent. Respiració lenta. Una metzina lenta. Una mort lenta. El rostit s'ha de coure a foc lent".

Extret de Gran diccionari de la Llengua. www.grec.net.

 "L'experiència del temps present expressa tan sols un moment fugaç"

l'habitant de la ciutat moderna per excel·lència, París; el París planificat i regulat de nou, entre 1850 i 1860 pel baró Georges Eugène Haussmann, prefecte de la ciutat en temps de Napoleó III. Per a Baudelaire, la ciutat és un catalitzador dels mil ingredients i contradiccions de què consta l'espai urbà tal com l'observa un vianant. El poeta descriu el trànsit frenètic de la gran ciutat com l'aspecte més típic de la vida moderna: "Creuava el bulevard corrent, enmig d'un caos en moviment, amb la mort galopant cap a mi per tots costats".

L'home modern arquetípic, tal com el presenta Baudelaire, és el vianant (*flâneur*), l'home sense pausa, llançat enmig del caos circulatori, que no és sinó "un caos en moviment", escriu. El trànsit frenètic pels bulevards i les places no coneix límits espacials o temporals, sinó que inunda amb el seu fluir nerviós tots els espais urbans i els ritmes temporals dels individus. Per la seva singularitat ens permetem recordar que, ja el 1915, l'urbanista català Cebrià Montoliu (1873-1923), en relació amb la situació del trànsit de Barcelona, feia notar que "el trànsit recreatiu [cotxes individuals] ha arribat, si no l'ha superat ja, al seu límit [...], el gran nombre de cotxes individuals, majoritàriament, objectes recreatius, no deixa de representar un gran obstacle per a les comunicacions i el transport realment útils per a la societat".

En les grans ciutats modernes, "el caos - com escriu Berman- no resideix en els qui es mouen, els conductors o els vianants individuals, sinó en la seva interacció, en la totalitat dels seus moviments en un espai comú". "Què són els perills de la selva i de la sabana comparats amb els xocs i els conflictes diaris de la civilització?", es preguntava Baudelaire. Avançant-se considerablement al seu temps, en les seves lúcides i originals anàlisis de la modernitat a partir d'un estudi detallat i inacabat de la ciutat de París, Walter Benjamin feia notar que la velocitat i la transitorietat s'havien convertit en les metàfores que millor encarnaven la identitat mítica entre modernitat i progrés. Per al pensador jueu alemany, el progrés, en els inicis de la modernitat (últimes dècades del segle XVII), va desenvolupar una funció crítica. No obstant això, a partir del segle XIX, quan la burgesia va conquerir posicions de poder econòmic, social i polític, aquesta funció va desaparèixer i es va imposar sense límits el fetitxisme de la mercaderia. De la mateixa manera que per a

EDITORIAL

Pensar de nou el nostre ritme

A l'hora de començar el nou curs, en el moment de deixar enrere les vacances i recuperar el ritme habitual, des de 'Valors' volem reflexionar precisament sobre el ritme en què vivim instal·lats. La voràgine d'activitat professional, personal, familiar i fins i tot associativa i per altre cantó els desitjos constants de consumir un producte o dur a terme una activitat ens impedeixen sovint revisar aquesta qüestió amb calma. No és el primer cop que ho fem, a 'Valors', i és que de fet és un element de debat habitual entre aquells que no acaben d'estar satisfets amb l'existència que tenim: l'estrés. En aquesta ocasió, ens centrem amb l'existència d'un moviment que promou la lentitud -*Slow life*, en anglès-. Un moviment que, molt resumidament, proposa dedicar més temps a les activitats que fem: menjar més a poc a poc, invertir més temps en la nostra salut o tenir relacions sexuals d'una forma més profunda. Assaborir, en definitiva, una mica més la vida.

Alerta, però: la reivindicació que fem de la lentitud, que no és un valor en si, no pretenem que sigui en cap cas una absolutització del viure a poc a poc. No volem caure en el que podria ser un nou fonamentalisme de fer les coses de forma lenta, perquè sí. Es tracta, més aviat, d'una invitació, un pretext, perquè cadascú avaluï si viu en un ritme excessiu i en tot cas busqui quin és el ritme que li és més propi, o almenys no aquell que ens ve imposat. Perquè cadascú pensi, en definitiva, quant de temps ha de dedicar a cada cosa. Convidem els lectors a buscar el seu propi ritme. ■

[La lentitud no és un valor en si. El que volem és convidar a pensar sobre si el ritme de vida de cadascú és correcte]

Baudelaire el bulevard parisenc, amb el *flâneur* com a personatge prototípic, constituïa la concreció de l'espai-temps ("caos en moviment frenètic") de la modernitat al'últim terç del segle XIX a l'actualitat, l'autopista s'ha convertit en la concreció espaciotemporal del moment present. "El signe distintiu de l'urbanisme del segle XIX va ser el bulevard, un mitjà per a reunir materials i forces humanes explosius; el segell de l'urbanisme del segle XX ha estat l'autopista, un mitjà per a separar-los. En això veiem una dialèctica estranya, que una forma de modernisme s'activa i s'esgota tractant d'aniquilar a l'altra, tot en nom del modernisme" (Bollnow).

(segueix a la pàgina del darrera)

"La sobreacceleració resulta tan desestructuradora com la 'banalització' de l'espai"

En aquest context seria molt interessant referir-se a la interpretació que Georg Simmel (1858-1918) -pensador que, ara mateix, torna a tenir una gran actualitat, però que en el seu temps va ser considerat com "un estrany en el món acadèmic"- va oferir de la modernitat, sobretot en relació amb la fragmentació i la sobreacceleració del temps que la caracteritzava. En molts aspectes, Simmel va adoptar una posició molt semblant a la de Baudelaire, i no hi ha dubte que el mateix Walter Benjamin, en la seva reconstrucció de la gènesi de la modernitat, va experimentar una considerable influència del pensador alemany. Segons la seva opinió, una de les característiques més notables de la modernitat era l'incessant "estat de fluïdesa" de totes les relacions socials, tant a nivell individual com col·lectiu. En la descripció i interpretació de la modernitat, Georg Simmel, al contrari de Max Weber que es va interessar prioritàriament pels grans sistemes i per les totalitats, va dur a terme "anàlisis microscòpiques" de la realitat social i dels "fragments fortuits" de la interdependència social. Aquesta metodologia, basada en la preeminència del fragment i la instantaneïtat sobre les estructures i les institucions socialment sancionades, posava clarament en relleu que era conscient que el temps havia experimentat unes mutacions dràstiques: la linealitat temporal, fruit d'una concepció jerarquitzada i estabilitzada dels rols socials, havia estat substituïda per un temps caracteritzat per les interrupcions, la participació simultània dels individus en diversos temps socials i la incidència coetània de nombrosos factors, sovint incompatibles entre si, en el pensament, l'acció i els sentiments d'individus i col·lectivitats. El "medi metropolità" modern, creia, era un conjunt d'atraccions, relacions i opinions inconnexes i vertiginosament canviants, de tal manera que la ciutat s'assemblava molt més a un "laberint" que a un "sistema". Simmel i també els seus deixebles més o menys

directes, Kracauer i Benjamin, consideren que, en els nous temps, es dona "una experiència discontinua del temps, l'espai i la causalitat, que són fenòmens transitoris, fugaçs i fortuits o arbitraris: experiència localitzada en la immediatesa de les relacions socials, incloses les nostres relacions amb el medi físic i social de la metròpolis i les nostres relacions amb el passat". Wolf Lepenies subratlla que, per a Simmel, "la societat era un procés, i la sociologia intentava seguir la pista de les formes de socialització, el "etern fluir i bategar" que encadena els individus". Simmel va ser el primer pensador que, seguint algunes intuïcions de Baudelaire, es va adonar que l'artista era "el pintor del moment que passa", que capta la novetat del present i és capaç de "destil·lar el que és etern del que és transitori" en la vida, modes, gestos, trobades... que se succeeixen vertiginosament a les metròpolis modernes.

Recentment, Peter Sloterdijk, que d'alguna manera, també es fa eco de la reflexió sobre la modernitat que va iniciar Georg Simmel, ha assenyalat que "el projecte de la modernitat es basa en una utopia cinètica: tot el moviment del món en el seu conjunt haurà de respondre al nostre projecte. Els moviments de la nostra pròpia vida s'assimilaran progressivament al moviment del món en si [...] La modernitat és, ontològicament, pur ésser-que-genera-moviment". Per regla general es va considerar que la idea de progrés era la resultant del moviment incessant, sense pausa ni respir, dels nous temps l'imperatiu categòric dels quals era: "mou-te!"; un moviment cada vegada més accelerat i imprevisible, que ha convertit els successius presents en una simple "categoria de canvi" (F. X. Kaufmann). I el progrés, en paraules de Sloterdijk, també és: "moviment que genera moviment, moviment que genera més moviment (*Mehrbewegung*), moviment que genera la millora de la capacitat de moure's [...] Ja no hi ha imperatius ètics de tipus modern que no siguin al mateix temps impulsos cinètics. L'impuls categòric de la modernitat diu així: per a actuar constantment com a éssers progressistes, hem de vèncer tots els obstacles que puguin fer de l'home una criatura limitada en els seus moviments, reduïda als seus propis mitjans, sense llibertat i llastimosament immòbil".

En el nou període històric que s'inicia en el segle XVIII, determinat per una creixent sobreacceleració del temps, la mateixa

L'ORIGEN DELS MOTS | JOAN BARON

Lentitud

La paraula «lentitud» prové de la llengua llatina i deriva de la forma *lentus*, *-a*, *-um* que, a banda de significar un ritme pausat, també recull en el seu idioma original la qualitat de tenaç o viscos. Una idea similar és la del mot «parsimònia», que parteix del també llatí *parcere* i que agafa el sentit de perdonar o estalviar, afegint així, a la idea de

lentitud, la intenció de retardar o fins i tot escapolar-se d'un determinat objectiu. A l'extrem contrari apareixen paraules com «pressa», que a través del seu participi *pressus*, *-a*, *-um*, ens condueix fins al verb *premere*, que literalment vol dir estrènyer. Paral·lelament, l'adjectiu «ràpid» deriva de *rapere*, que significa arrabassa; en altres paraules, mostrar la fugacitat del temps i la durada efimera de la vida humana. ■

ètica té com a punt de partida la cinètica. Llavors, a causa de la vinculació de l'ètic i del cinètic, es dona una ruptura molt important respecte a allò que havia sigut normal en altres temps: una equiparació quasi completa entre l'ésser i l'obligació (*Sollen*) de moure's s'ha convertit en una espècie de "estat natural" de l'home actual; en la modernitat, el sentit de l'ésser s'ha vist reduït dràsticament a l'obligació de moure's i de canviar sense interrupció, de tal manera que no és cap exageració afirmar que "la modernitat és, ontològicament parlant, pur ser-que-genera-moviment". En les seves anàlisis sobre la "mobilitat moderna", Jean-Pierre Wils assenyala que, en realitat, les experiències dels individus dels nostres dies es poden considerar com "la desvinculació del "bio-ritme" de la "biografia" [personal] de la dinàmica pròpia d'una civilització amb una acceleració lineal. [...] Ara, la "biografia" ha de comptar amb un augment gegantí de la velocitat, amb una explosió de sistemes socials parcials, cada un d'ells amb un ritme al seu aire. I, amb tot, cal mantenir l'esperança en la continuïtat de la vida...". Per la seva banda i amb una bona dosi d'amarga ironia, Peter Sloterdijk afegeix: "Atès que en la modernitat no es concep l'individu sense el seu moviment, el jo i el seu automòbil constitueixen, metafísicament, com el cos i l'ànima, una mateixa unitat de moviment. El cotxe és l'equivalent tecnològic del subjecte transcendental actiu per principi".

Des dels començaments del segle XX, a partir de les anàlisis que va fer Georg Simmel, cada vegada de manera més manifesta, la moda s'ha convertit en un dels principals indicadors del *tempo* sobreaccelerat de la nostra societat. En relació amb la moda com a manifestació de la sobreacceleració del temps, Simmel ja havia escrit que "la nostra rítmica interna exigeix que el canvi de les impressions es verifiqui en períodes cada vegada més curts [...] És específic de la vida moderna un tempo impacient, el qual indica, no sols l'ànsia de ràpida mutació en els continguts qualitius de la vida, sinó també el vigor que es desprèn de l'atractiu formal de tot el que és límit, del començament i del final, de l'arribar i de l'anar-se'n".

Benjamin, en els apunts sobre la gran obra que projectava (*Passagen-Werk*), anota que la moda és "la mesura moderna del temps" que, a més, encarna la relació actual entre el subjecte i l'objecte a causa de la nova "naturalesa" que s'atribueix a les coses; naturalesa que, en últim terme, s'ha imposat com a conseqüència del fetitxisme de la producció de mercaderies. En la moda, "la fantasmagoria de les mercaderies s'adhereix a la pell", o, com escriu en un altre lloc: "La moda prescriu el ritual per mitjà del qual el fetitxe de la mercaderia vol ser adorat".

Pot afirmar-se, per consegüent, que la modernitat és, principalment, una mobilització general de tots els elements que entren en la configuració de l'existència humana: *Mobilmachung*. Aquest terme va ser creat en els anys trenta del segle passat per Ernst Jünger, que el va prendre manllevat de l'esfera militar (la "mobilització general"). Sloterdijk l'utilitza per a posar en relleu el creixent caràcter cinètic dels temps moderns. De fet, en ple segle XIX, Charles Baudelaire ja advertia que "la

"Els mitjans electrònics modifiquen la nostra consciència temporal i espacial"

modernité, est le transitoire, le fugitif, le contingent". Ara mateix, en plena postmodernitat, és encara molt més evident que en la passada centúria que l'espai urbà modern s'ha convertit en "un espai sotmès (asservi) enterament a la velocitat" (F. Choay).

En una atmosfera de sobreacceleració de la seqüència temporal dels individus i de confusió creixent dels rols socials, la rememoració del passat i l'anticipació del futur passen a ser empreses francament difícils, per no dir impossibles; una sobreacceleració del temps, a més, que resulta tan perillosa i desestructuradora com la "banalització" de l'espai, per la senzilla raó que aquestes dues categories bàsiques de l'ésser humà no poden acomplir amb èxit la missió d'assentar amb unes certes garanties l'ésser humà en la seva espaciotemporalitat característica, la qual sempre es basa en el difícil compromís entre estabilitat i canvi. La conseqüència d'aquest estat de coses és la destrucció o, almenys, la fractura de la memòria col·lectiva.

Aquesta "no-stop-society" que és la nostra, per mitjà de la imparabile acceleració del seu temps, tendeix a anul·lar no sols la incidència de l'aquí i l'ara, sinó que, sobretot, fa impossible el futur. Mentre que en el segle XIX era possible (o, almenys, així es creia) crear i explorar les possibilitats contingudes en el futur mitjançant, per exemple, el "somni polític", el "somni sindical" o el "somni cultural", en l'actualitat són molts els que tenen la impressió que el futur s'ha perdut definitivament. En la mesura que el futur és dominat i, sovint fins i tot, segrestat pels problemes de la instantaneïtat, el futur ja no pot configurar aquell àmbit de projecció i concreció, on podien arregar-se sense unes excessives restriccions els desigs, esperances i temors de l'ésser humà. És evident que el futur ja no ens apareix com aquell "lloc" prou allunyat de nosaltres, però no obstant això imaginable, que podia acollir i fer fructificar tot allò que no podia "col·locar-se" i "experimentar-se" en l'hora present. Actualment, el pensament, les activitats quotidianes i els sons de l'home es veuen dràsticament reduïts i encogits perquè una part considerable del futur ja es troba disponible i, amb freqüència, "gastat" i "inservible" en el mateix present. D'una manera molt general pot afirmar-se que el futur ja no és aquell àmbit espaciotemporal on se solia situar l'esperança, els "somis desperts", per parlar com Ernst Bloch. Ara, molt sovint, ni tan sols arriba a configurar el "lloc" de l'"espera sense esperança".

Cal tenir molt en compte que els actuals mitjans electrònics estan modificant profundament la nostra consciència temporal i espacial i les relacions de tot tipus que establim amb la seva mediació. A propòsit d'aquesta nova situació, Manuel Castells ha escrit: "La transformació del temps sota el para-

(segueix a la pàgina del darrera)

digma de la tecnologia de la informació, emmotllat per les pràctiques socials, és un dels fonaments de la nova societat en què hem entrat, connectat de manera inextricable amb l'aparició de l'espai dels fluxos". Qualsevol esdeveniment, ac-cident o presa de posició es poden fer presents ins-tantàniament per mediació dels *mass media*, de tal manera que tot el que, ara mateix, està passant en qualsevol racó del món pot convertir-se en contem-porani nostre, en una espècie de sincronia total o de llibertat "temporal intemporal", que era completa-ment desconeguda fa només uns trenta anys. Natu-ralment, es tracta d'una contemporaneïtat purament epitelica, formal i determinada per l'espai i pels temps "informatius" (els de caràcter televisiu), la qual, ex-clou qualsevol forma d'empatia i coimplicació de l'es-pectador amb el que els mitjans estan referint o pro-jectant. Com a màxim es crea una empatia teatral: la identificació del "ciudadà-espectador" (Balandier) amb l'esdeveniment visualitzat només dura el temps de la "representació" perquè, de fet, la contempora-neïtat "fabricada" pels mitjans de comunicació no es fonamenta en unes històries compartides, és a dir, en temps i espais reals viscuts en comú. En la societat actual, "allò mediàtic" tendeix a anul-lar "allò polític" (Balandier), la qual cosa implica que la "re-presentació" (més concretament, el "temps efímer de la representació") ocupa el lloc de la política entesa com el conjunt de les activitats, projectes i somnis de les col-lectivitats humanes. Amb el ciberespai i la realitat virtual, el passat i el futur són "simulats" en el present, la qual cosa comporta amb molta fre-qüència la "virtualització" del temps i de l'espai reals, convivencials que, com a conseqüència de la seva mateixa "simulació" es converteixen en el camp de la irresponsabilitat i l'abstenció ètica.

No hi ha dubte que la pausa, la lentiud, l'assossec, són mitjans idonis per a recobrar el temps i l'espai humans en les seves veritables dimensions. En el moment present, cal practicar una desacceleració que redueixi el *tempo* humà per tal que siguin possibles la reflexió, la responsabilitat i la simpatia.

■

Lluís Duch és monjo a l'Abadia de Montserrat i doctor en Teologia per la Universidad de Tubinga. És professor de Fenomenologia de la Religió a l'Abadia de Montserrat. És autor de *La educación y la crisis de la modernidad* (1998), *Mito interpretación y cultura* (1998), *Antropología de la religión* (2001), i de l'obra en set volums: *Antropología de la vida cotidiana: Simbolismo y salud* (1999 català, 2002 castellà), *Escenaris de la corporeïtat* (2003, amb Joan Carles Mèlich), *Ambigüitats de l'amor* (2004, amb Joan Carles Mèlich), *Llums i ombres de la ciutat* (2000), *Armes espirituals i materials: Religió* (2001) i *Armes espirituals i materials: Política* (2001).

El moviment 'slow'

VALORS

Imatge d'un congrés del moviment 'Slow food', amb Carlo Petrini, el fundador del moviment, a la pantalla gegant.

L'origen del moviment *slow*, que reivindica la lentiud en el món modern, es troba en les protestes contra restaurants 'fast food'.

PER MARIA COLL

La lentiud no és un valor, perquè de vegades aquest subjecte pot associar-se a la mandra o a la inactivitat. El moviment *slow*, malgrat que aquest mot anglosaxó significa lent, no promou la ganduleria, sinó la tranquil·litat mesurada en fer les coses, en gaudir cada minut de la vida i en dedicar a cada acció el temps que es mereix. Aquest moviment reivindica una nova escala de valors, basada en treballar per viure i no al contrari. La defensa de la biodiversitat, la reivindicació de les cultures locals i l'ús intel·ligent de les noves tecnologies són alguns dels elements que també s'associen a aquesta filosofia.

Les primeres idees sobre la necessitat de desaccelerar la societat van néixer a Itàlia l'any 1989, arran de les protestes protagonitzades pel periodista Carlo Petrini a causa de l'obertura

Elogi de la lentitud

Carl Honoré*

La lentitud ens retorna una tranquil·litat i un ritme pausat que ens permet ser més creatius en el treball, tenir més salut i poder connectar-nos amb el plaer i amb els altres. Cal tornar a aprendre l'art de gaudir si volem ser feliços. Tractem d'acumular tant consum i tantes experiències com ens sigui possible. No només desitgem una bona professió, sinó també seguir cursos d'art, exercitar-nos en el gimnàs, llegir tots els llibres de les llistes dels més venuts, sortir a sopar amb els amics, anar al cinema, comprar els articles de moda, tenir una satisfactòria vida sexual... I el resultat és una corrosiva desconexió entre el que volem de la vida i el que, d'una manera realista, podem tenir, la qual cosa alimenta la sensació que mai hi ha temps suficient.

Tot objecte inanimat o ser vivent que s'interposa en el nostre camí, que ens impedeix fer exactament el que volem fer quan ho volem fer, es converteix en el nostre enemic. Hem perdut la capacitat d'esperar. La cultura de la gratificació instantània és molt perillosa. Les ments mediàtiques a les que avui vam escoltar realitzen anàlisis immediates dels esdeveniments en el mateix moment que es produeixen, i amb freqüència s'equivoquen però això no importa en el país de la velocitat.

La velocitat és una manera de no enfrontar-se al que li passa al teu cos i a la teva ment, d'evitar les preguntes

"Tenim por a perdre el temps, però l'acceleració ens fa desperdiciar la vida"

importantes. La gent té por a abraçar la lentitud, existeix un prejudici molt arrelat. Lent és sinònim de maldestre, incapaç, mandrós. Hi ha molta gent en un conflicte, perquè d'una banda li sembla obvi que ha de canviar el seu ritme i, per l'altre, la societat li mana un bombardeig de missatges que asseveren que la velocitat és Déu.

Crec que viure de pressa no és viure, és sobreviure. La nostra cultura ens inculca la por a perdre el temps, però la paradoxa és que l'acceleració ens fa desperdiciar la vida. La millor forma d'aprofitar el temps no és fer la màxima quantitat de coses en el mínim temps, sinó buscar el ritme adequat a cada cosa. Cal plantejar-se molt seriosament a què dediquem el temps. Acceptar que un viu millor quan fa menys. ■

Carl Honoré és l'autor del llibre *Elogio de la lentitud*

d'un restaurant de menjar ràpid al costat de l'escalinata de la Plaça Espanya de Roma. Un any més tard a París es batejava el nom del moviment. Però el veritable filòsof i impulsador del moviment *slow* ha estat Carl Honoré. Aquest periodista canadenc afincat a Londres, s'ha convertit en escriptor de renom internacional gràcies al best seller *Elogio de la lentitud* (Ed. RBA, 2005), obra clau del moviment *slow* i èxit de vendes a desenes de països. Va decidir seguir aquesta filosofia de vida el dia que va dubtar en comprar una col·lecció de contes infantils adaptats per ser explicats a la seva filla en un minut. En aquell precís moment va adonar-se que fins aleshores només havia "passat per la vida corrents, sense viure-la; menjava ràpid, llegia ràpid, estava atrapat en un *fast forward*" i a partir d'aquell dia va decidir abandonar el relotge, fer les coses a poc a poc, perdre el temps i assaborir

cada moment de la vida. En aquesta obra, en què Honoré repassa la importància de la lentitud en diverses disciplines (el menjar, les ciutats, la medicina, el sexe, el treball, l'oci, els fills...), l'autor aconsella als lectors accelerats "fers menys coses, desendollar-se de la xarxa i adaptar a la seva vida un ritme més lent". Es tracta de generar un món millor, en el qual la gent visqui de forma més sana i més plena. Cal recordar sempre que el moviment *slow* no promou la vida a pas de tortuga, sinó dedicar a cada cosa el temps que es consideri necessari per gaudir del moment i perquè aquest sigui productiu.

Malgrat Honoré reconeix que els darrers 150 anys l'acceleració ha estat positiva pel desenvolupament de l'home, adverteix que els darrers deu anys el balanç ha passat a ser negatiu: "el malestar que hi ha al món és degut a la manca de contacte humà i aquest a la velocitat que portem". ■

Ciutats que van lentes

En menys d'una dècada, el moviment de ciutats lentes s'ha estès al llarg d'Europa, sobretot al nord d'Itàlia. Ara aquest concepte arriba amb força també a casa nostra. Primer exemple: Palafrugell.

Un dels escenaris més significatius de l'acceleració de la nostra societat són les ciutats: embussos de trànsit, asfalt fumejant, presses, empentes, agressivitat, formigueig de gent... Però les ciutats no tindrien tantes coses negatives si els seus habitants sabessin prendre's la vida amb més calma. En aquest sentit, algunes localitats del món, entre elles algunes ciutats catalanes –Begur, Pals i Palafrugell-, ja han fet els primers passos per canviar el seu estil de vida, per convertir-se en *slow city* (ciutat lenta).

Aquesta iniciativa va néixer a Itàlia l'any 1999 quan un grup de ciutats transalpines –Orvieto, Positano, Bra i Greve in Chianti- van decidir defensar la lentitud i la cultura de la bona vida. Avui dia unes 750 localitats de més de cent països, 48 italianes, estan afiliades al moviment de ciutats de lentes el qual està regit per unes pautes i unes accions molt concretes. Perquè una ciutat pugui formar part d'aquest moviment no pot tenir més de cinquanta mil habitants, no ha de ser la capital i ha de complir diversos requisits en sis plans diferents: legislatiu, mediambiental, infraestructura política, qualitat urbana,

 "Les ciutats slow busquen construir un espai més humà a partir de la desacceleració del ritme dels ciutadans"

WWW.PLANETIZEN.COM

Chiavenna és una ciutat lenta que es troba als peus dels Alps italians. Els dissabtes, turistes i naturals del lloc gaudeixen de passejar i xerrar tranquil·lament als carrers del casc antic.

productes locals, hospitalitat amb els visitants i coneixement sobre les activitats de la localitat. Una comissió de l'organització visita la ciutat i decideix si com a mínim compleix un cinquanta per cent d'aquestes condicions, després aquest mateix equip també farà un seguiment del seu procés de conversió en ciutat *slow*.

Les ciutats *slow* es basen en una filosofia –construir un espai més humà a partir de la desacceleració del ritme de l'acció dels seus ciutadans- però es concreten en accions específiques que van des de la instal·lació de sistemes d'aire que controlen la pol·lució, fins a projectes de protecció dels productes autòctons, plans per eliminar el soroll de les alarmes amb programes de seguretat alternatius, tancar el trànsit pel centre urbà un dia a la setmana, eliminar les barreres electròniques o potenciar el carril bici. A més, aquestes ciutats també han de generar una educació i un estil de vida en consonància amb la nova ciutat, augmentar les zones verdes, potenciar els restaurants i mercats que vinguin els productes locals i ecològics, preservar l'estètica tradicional de la ciutat, reduir la contaminació lluminosa i crear programes de conciliació entre la vida familiar i laboral. Un procés que no és fàcil i que necessita temps, però que a la llarga és beneficiós i comporta una millora de la qualitat de vida. M. C. ■

ENTREVISTA A SERGI SABRIÀ, PRIMER TINENT D'ALCALDE DE PALAFRUGELL, CIUTAT 'SLOW'

"Les ciutats 'slow' proposen canvis materials però també d'actituds"

Sergi Sabrià, primer tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Palafrugell i regidor delegat d'Activitat econòmica, Ocupació i Promoció explica en aquesta entrevista els motius pels quals la vila empordanesa de Palafrugell s'ha afiliat al moviment de ciutats lentes.

REDACCIÓ

Per què Palafrugell es va plantejar formar part del moviment de ciutats 'slow'? Quines millores creieu que comportarà?

Ara farà uns tres anys Joan Aliu, l'anterior regidor de Turisme, va establir els primers contactes amb el moviment Slow Food i Slow City. La filosofia d'aquest moviment s'ajusta sobremanera al tarannà i a la forma de viure empordanesa i és per aquest motiu que no vam iniciar aquest procés sols, sinó en companyia de Begur i Pals. La incorporació al moviment, més enllà del rebombori mediàtic que ha comportat, ha de ser una marca de garantia per als viatgers i turistes que vinguin a casa nostra. Un marc que garanteixi tranquil·litat, tal com diu el mateix nom, però també preservació del paisatge i del territori.

Com s'ha plantejat el camí per arribar a ser-ho? Quines fases hi ha previstes?

El procés previ més llarg i laboriós és definir els paràmetres que cada ciutat, vila o poble haurà d'avaluar. El model italià s'ha hagut d'adaptar a la legislació estatal i a més a més, cal dir que hi ha una sèrie d'indicadors que es defineixen individualment per a cada membre en funció de la seva localització i les seves circumstàncies.

En quin moment del procés esteu?

En aquests moments estem portant a terme l'autoavaluació en base a uns indicadors qualitatius. Un cop enlles-

 "Si fas un poble millor per als que hi viuen, fas un poble millor per als turistes"

tida, si els resultats són els correctes, ja formarem oficialment part del moviment *slow*. Les ciutats *slow* proposen canvis urbanístics, ambientals... però també canvis d'actituds, per tant, el moment més complex serà conscienciar la ciutadania.

Qualsevol ciutat podria convertir-se en ciutat 'slow'?

No. Jo entenc aquesta xarxa més com a conservacionista que com a transformadora; Palafrugell i sobretot Pals i Begur per la seva dimensió ja tenen un tarannà, una manera de fer i una ubicació que les converteix en ciutats tranquil·les. La incorporació al moviment té més a veure amb no perdre aquesta idiosincràsia i explotar aquesta realitat turística que no amb una altra cosa.

Molts ciutadans us deuen comentar que això de les ciutats 'slow' és una utopia o que fer-ho val molts diners.

Slow City coincideix en bona part amb els plantejaments que el nou ajuntament de Palafrugell fa per a la vila pels propers anys. Nosaltres no gastarem diners per fer de Palafrugell una vila "lenta", sinó per fer de Palafrugell una vila millor, més neta, amb uns criteris urbanístics més racionals, amb més zones verdes, amb unes platges que tinguin més serveis o un comerç tradicional més potent. Si som capaços de fer tot això estarem fent Slow City.

Convertir-se en ciutat *slow* és millora de qualitat de vida però també un reclam turístic, un certificat de qualitat en aquest sector. No és contradictori?

Gens! Si fas un poble millor per als que hi viuen tot l'any, estàs fent un poble millor per als turistes, els serveis són compartits, el comerç també, a les platges ens hi banyem tots. Com més qualitat de vida tinguin els palafrugellencs més en tindran els visitants, i efectivament la marca Slow ens pot ajudar a fer una mica més de promoció. M. C. ■

AJUNTAMENT PALAFRUGELL

Guia per una vida m

SLOW TRAVEL

Viatjar sense presses

L'*slow travel* critica els viatges programats que ofereixen excursions llapec a diverses ciutats en quatre dies, els paquets turístics "tot inclòs" i els hotels de baix cost que ofereixen serveis i confort mínims. Critica aquells turistes que en un temps rècord volen estar al màxim de llocs possibles, sense gaudir de les tradicions autòctones, sense conèixer els costums de la zona, sense escoltar la llengua nativa, sense degustar la gastronomia local i sense observar

el patrimoni artístic i històric. És a dir, l'*slow travel* s'assembla a l'estil dels "motxillers", que s'integren a la ciutat que visiten, sense convertir les vacances en una marató. ■

SLOW SCHOOLING

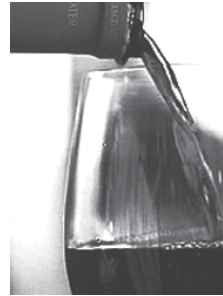
L'educació de nens pausats

Des de l'any 2001 Harry Lewis, el degà de l'escola per a estudiants no graduats de Harvard, escriu una carta a tots els alumnes titulada "Anar més a poc a poc". En aquest escrit el pedagog intenta convèncer els alumnes de la importància de gaudir dels anys universitaris, de cada curs i de cada assignatura; estudiar sense presses, cadascú al seu ritme i sense acumular gaires activitats extra acadèmiques. En el moviment *slow* els alumnes no tenen la necessitat de ser els primers de la classe, s'estudia a un ritme més lent, s'exploren els temes a fons, s'estableixen relacions, s'aprèn a pensar i no a aprovar exàmens. L'aprenentatge lent ajuda a vigoritzar la ment. ■

20 valors

SLOW FOOD

Assaborir la bona taula

El primer àmbit en què es va centrar el moviment *slow* va ser l'alimentari. L'*slow food*, contraposat al *fast food*, defensa el consum d'aliments de qualitat, com els denominats productes amb denominació d'origen; els aliments ben cuinats, presentats de forma agradable i acompanyats d'un bon vi.

També promou els àpats en família i les converses als voltants d'una taula plena d'aliments. Una tendència completament oposada a les hamburgueseries, vaja. En alguns països occidentals les famílies només es troben per menjar quan el dissabte van al Mc Donald's, asseguren des del moviment. ■

SLOW SEX

Carícies, carícies...!

Woody Allen diu que el sexe és la millor diversió que pot tenir l'home sense riure. Davant d'aquesta afirmació el moviment lent es pregunta, per què practicar-lo amb presses? Quan els homes havien de fer les coses ràpid per por de ser atacats per alguna bèstia, quan el sexe només tenia com a finalitat la reproducció... dedicar-li temps no tenia sentit, però ara sí! El moviment *slow* critica l'estrés perquè perjudica les relacions sexuals, promou la cerimònia de festeig prèvia a l'acte, com són les carícies; aconsella practicar mètodes orientals, com el tànta, i practicar sexe amb persones amb qui tens una relació prèvia, per la qual cosa es necessita temps per construir. ■

algunes frases cèlebres

"Per obtenir un ràpid alliberament de l'estrés, prova d'anar més lentament."
Lily Tomlin

"Entre la lentitud i la memòria, entre la velocitat i l'oblit, hi ha un lligam secret"
Milan Kundera

"Quan les coses passen massa de pressa, ningú no pot estar segur de res, de res de res, ni tan sols d'un mateix."
Milan Kundera

"Sovint, la lentitud i el mètode són les claus de l'èxit"
Catherine Rambert

"Reflexion
executa a
accions"
Isocarte

més lenta

SLOW MEDECINE

Invertir més temps en salut

Avui molts metges de la sanitat pública es queixen que no disposen de suficient temps per examinar els seus pacients de forma correcta.

Aquests es mostren impacients per assolir una curació, de vegades, fins i tot, estan disposats a passar per quiròfan abans d'esperar el temps que necessita el cos per reaccionar davant l'estímul d'un medicament. L'*slow medicine* demana als metges que dediquin temps a escoltar els seus pacients, promou plantar espais verds als hospitals, defensa teràpies d'estil lents i l'aplicació de sistemes de relaxació per sanar, entre altres elements. ■

SLOW SCHOOLING

Treballa amb lentitud, guanya en producció

Pel moviment slow la feina és un cavall de batalla crucial. Un 70 per cent de la població de 27 països occidentals consultats creuen que cal millorar la relació entre la vida laboral i la vida privada. En general, el moviment *slow* defensa una reducció de la jornada laboral (més hores a la feina no vol dir més producció); un control de l'horari més adaptable a les necessitats de cada treballador, ja que actualment molts treballs depenen de la creativitat i no de les hores solars; recuperar una curta migdiada o fer més agradable l'espai de treball. ■

na amb lentitud, però
amb rapidesa les teves

"La mandra funciona amb tanta lentitud que la pobresa no tarda en enxampar-la".

Franklin

SABIES QUE... |
NICOLAU GUANYABENS

la bici és l'invent del segle XIX més extès avui pel planeta?

L'invent de la roda es remunta al tercer mil·lenni abans de la nostra era. Les provatures de posar dues rodes en línia per al transport d'un humà daten de primers del segle XIX. El celerífer era rígid i s'accionava amb la força dels peus contra el terra. Més tard, la *drasienne* almenys tenia una roda orientable. En ambdós casos, calia encara arrossegar-se a la manera que fan servir avui els nens de dos o tres anys quan ignoren els pedals. Quan l'any 1851 els Michaux (pare i fill) van fixar dos pedals a la roda davantera, van inventar el conegut velocípede, aquell de la roda anterior gegant, al costat de la posterior, ben petita.

La bicicleta va començar a ser bicicleta a Anglaterra, quan l'any 1880 un tal Renold va trobar per fi la fórmula d'un mecanisme que veritablement fos útil pel desplaçament de les persones, i no un simple objecte curiós i alhora ineficaç. El descobriment clau va ser la transmissió de roda a roda per cadena, amb plat i pinyó. A partir d'aquí, millores en la dinamo, els pneumàtics, el canvi, el pes... tot el que vulgueu; però abans del 1900 ja s'havien configurat els elements que caracteritzen la bici tal com la coneixem avui.

Simplicitat, estabilitat, rendibilitat, unicitat. Mai fins llavors una màquina havia donat tant de joc a la mobilitat humana. Al principi, però, la bicicleta va ser prohibida en alguns països, especialment pel fet que esdevenia una font de llibertat per les dones. Ja sabeu: en una societat masclista allò era sinònim d'obertura de relacions, amenaça de l'ordre social (això mateix està passant a l'Iran). A principis de segle XX la bicicleta era el sistema de transport de les classes treballadores i es va introduir en totes les societats colonials.

En els països pobres, tant en l'àmbit rural com l'urbà, per a moltes persones la bicicleta és l'única alternativa al desplaçament a peu. En els països industrialitzats, addictes al cotxe i la moto (embussos, accidents, contaminació i excessiu consum energètic), pedalejar és només un complement promogut amb més o menys encert, i amb més que menys dificultats. Fins i tot, en els països rics –i això pot semblar paradoxal–, fem servir la bici en el temps de lleure o els dies de descans.

En el món hi ha més bicicletes que cotxes. Hom calcula que hi ha més de mil milions de bicis rodant pel planeta. Al segle XIX la bicicleta va ser batejada com a màquina de la llibertat. Amb més de cent vint anys de vida, ha esdevingut l'artefacte número 1 en mobilitat. I no deixarà aquest rànquing perquè està cridada a ser, en el sector del transport personal, la màquina de la sostenibilitat. ■

Filera de bicicletes.

"Tots els pous profunds viuen amb lentitud les seves experiències: han d'esperar molt de temps per arribar a saber què va caure a la seva profunditat".

Nietzsche

"No importa la lentitud amb que avancis, sempre i quan no et paris". **Confuci.**

La lentitud del desert

Maria del Mar Galceran

Exensions de quilòmetres i quilòmetres d'una aridesa i austeritat aclaparants. Arenals, rocams, dunes... Solitud. Silenci penetrant. Construccions ancestrals de tova habitades per humils famílies de ramaders i camperols. De tant en tant, moviments lents i compassats d'algun ase conduït per un infant amazic que es dirigeix al seu poblat nòmada. Camells que pasturen.

Malgrat la monotonia del paisatge, la vida al desert convida a la contemplació profunda d'aquesta natura erma on el temps recobra una nova dimensió. Aquí no hi ha presses, ni pressions, ni rellotges, no els en calen, perquè el temps s'allarga com el riu que es perd entre les muntanyes. Tot és nu i essencial.

És evident que la natura verge està sotmesa a unes lleis temporals que res tenen a veure amb l'eficàcia i la productivitat que envolta la natura urbana de les nostres societats modernes. El cicle del temps segueix el curs natural de les hores de sol i de les estacions de l'any: el treball, la vida de família, els cultius, els pasturatges... tot transcorre plàcidament en una dimensió temporal que es viu unitàriament i sense compartiments estancs.

Nosaltres, en canvi, vivim en entorns on tot està encarat a la producció eficaç, a l'èxit i a l'obtenció de beneficis immediats. A tal efecte modifiquem i controlem els nostres entorns per tal de dominar-los i orientar-los al màxim consum i creixement econòmic possible: plantacions transgèniques, granges industrials amb tractaments artificials per accelerar i augmentar la

producció, piscifactories d'espècies que interessa multiplicar, etc... Poc espai queda per a l'imprevist o la sorpresa, poc espai per assumir el fracàs o el desencís d'una mala remesa perquè tot ho portem perfectament planificat i controlat, i així ens creix la vanitat i l'orgull de saber-nos amos i senyors de tot o de quasi tot. Vivim per al consum, l'acumulació de bens i el treball productiu. Al desert, en canvi, es viu, senzillament, per a existir i, en alguns casos, per a subsistir i perquè no... per a degustar la vida. I es clar, doncs, que els sobra molt de temps!

Per això també les persones que hi viuen, malgrat la duresa de les seves condicions, no perden mai l'esperança. Són els que "saben esperar", esperar que passi allò que desitgen: que arribin les pluges, que es curin d'una malaltia, que es reconciliïn uns amics... perquè saben que el temps és un regal de llibertat que acaba donant, tard o d'hora, els seus fruits. No hi ha pressa a preparar un bon té, ni a tancar una negociació, ni a construir una cabana ferma i sòlida, ni a sembrar en el moment apropiat...

En les nostres societats modernes hem perdut l'esperança. Ja no ens cal esperar res perquè massa fàcilment ho podem obtenir tot, des dels productes precuinats que ens estalvien feina i temps a transaccions econòmiques via internet o tota mena de gestions a través de la xarxa sense intermediaris. "Navegar ha mort, ara és temps de volar" proclamava no fa gaire un spot publicitari d'una coneguda companyia de telefonia... La rapidesa i la immediatesa com a estandards del benestar: aconseguir el que volem en el moment desitjat.

I em pregunto, és possible construir-nos una existència feliç sense esperança, sense un anhel per l'esdevenidor? Sense l'estímul per allò que algun dia podrà ser possible? No és l'acompliment del desig una font de frustració permanent a la recerca de més i millors expectatives que sempre ens deixen insatisfets? No ens dediquem a matar massa aviat els nostres desitjos?

"Vivim en entorns on tot està encarat a l'èxit i a l'obtenció de beneficis immediats"

22 valors

PEL·LÍCULES RELACIONADES

Pel·lícules lentes?

El ritme de vida que ens imposa la societat sovint ens converteix, a la sala de cinema, en víctimes de la impaciència. En una pel·lícula esperem que hi passin coses, que hi hagi acció, que tingui un ritme trepidant i que ens mantingui distrets amb tota mena d'estímul canviants. Per això, quan topem amb una pel·lícula de llargues seqüències, de silencis i de contemplació, no costa trobar qui l'acusa de ser "lenta". La majoria de vegades aquestes pel·lícules provenen de cinematografies llunyanes: quantes vegades ens hem sentit a dir allò de què a les

pel·lícules orientals no hi passa res? No serà, potser, que aquestes pel·lícules reflecteixen el ritme de la societat on han estat realitzades? A la cartellera d'aquest estiu hem pogut trobar alguns exemples de pel·lícules aparentment "lentes", però plenes de contingut, emoció i reflexió. Són pel·lícules, a més a més, premiades en els grans festivals cinematogràfics: la iraniana *Media luna*, de Bahman Gohbadi, denuncia la difícil situació dels refugiats kurds a Iran, mentre que *Natura morta*, del xinès Jià Zhangké, retrata els canvis que pateix la regió del Fengjié com a conse-

"No serà que films lents reflecteixen el ritme de la societat on s'han realitzats"

qüència del pas de la Presa de l'Inda. Aquests films, guardonats a San Sebastián i a Cannes, respectivament, tenen en comú l'ús del ritme pausat i els silencis. En un moment de "l'entredit" i "l'entredit". Però no hem d'entendre aquesta una pesada prova, sinó com una

M. G.

Imatge d'uns camells caminant en el desert quan el sol es pon, al Marroc.

Unes declaracions del nou president francès Nicolas Sarkozy aparegudes a *El País* en són mostra evident: “*Lo tengo todo para estar contento: quería un partido y lo tengo; quería las mejores carteras y las he tenido; soñé con hacerme una situación y lo he logrado. Pero no estoy excitado. Ya estoy en la presidencia. (...) Lo único que me interesa es esta tarde, mañana*”.

Malgrat tot, no vull pas caure en la idealització de la lentitud perquè entenc que l'eficàcia, si va unida a la intel·ligència, és un factor clau per al desenvolupament sostenible de la humanitat, de la mateixa manera que també la intel·ligència necessitarà de la paciència per a convertir-se en saviesa.

He de confessar que, quan baixo al desert, en alguns moments no puc deixar de pensar que allà potser la gent “malbarata massa el temps”. No deixa de ser sorprenent veure multituds d'homes ajaguts a terra, pels carrers dels poblats, sense fer res a ple dia. Bé, conversen, que certament és un bé per a l'ànima que sembla que nosaltres també hem oblidat, però els

seus nivells d'ociositat crec que són lluny d'una actitud serena i contemplativa davant la vida i més aviat a prop d'una incapacitat per a explotar i fer rendir el gran volum de riqueses naturals que també tenen al seu abast.

Probablement tenim molt a aprendre els uns dels altres i, una vegada més, el difícil equilibri entre la paciència i l'eficiència, la contemplació i l'acció, l'ociositat i la productivitat... entraran a formar part de les grans paradoxes de la virtut. ■

Maria del Mar Galceran és pedagoga i col·laboradora habitual de 'Valors'

No vull idealitzar la lentitud; l'eficàcia unida a la intel·ligència és clau per al desenvolupament"

23 valors

e els
cteixen
ocietat
at?"

es Tres Gorges. A-
Sebastián i Venècia
la manca d'acció, el
a paraula, la "lenti-
questa lentitud com
oportunitat d'aturar-

nos enmig de la voràgine que ens envolta per escoltar les veus que ens parlen d'altres realitats. JUDITH VIVES ■

les fitxes

Títol: *Medía luna* (2006), de Bahman Gohbadi.
Actors: Ismail Ghaffari, Allah Morad Rashtiani, Heyde Tehrani, Hassan Poorshirazi, Golshifteh Farahani, Sadiq Behzadpoor.

Títol: *Natura morta* (Xina, 2006, 108 minuts). **Director:** Jià Zhangké. **Actors:** Tao Zhao, Shen Hong, Sanming Han i Han Sanming.

Un fotograma de 'Natura morta', una pel·lícula que narra la futura desaparició de milers de pobles a la Xina per la construcció de la presa de les Tres Gorges.

Ritme universal

Laia Bassaganyas, Marina Guardiola i Núria Radó

Recordem que fa uns tres anys va morir el que llavors era el català més vell. Tenia 114 anys. Havia nascut l'any 1890. Quan ell va néixer, encara havien de passar les dues guerres mundials, s'havien d'inventar tots els imprescindibles electrodomèstics i a Fleming encara no se li havien contaminat les plaques que el portarien a descobrir la penicil·lina i a fer de la infecció un petit entrebanc solucionable. El segle XIX queda a anys llum de la nostra vida quotidiana. Però, si ignorem aquesta petita població d'*Homo sapiens* que ha colonitzat la Terra, les coses no són tan diferents: ja en aquella època començàvem a deteriorar el planeta amb la industrialització però, geològicament, els canvis produïts durant aquest temps pels processos planetaris són mínims: la distribució dels continents que coneixem és de fa uns cinquanta milions d'anys. O sigui, de fa com qui diu quatre dies, tenint en compte que el planeta té, segons els experts, 4'6 milions d'anys. Comparada amb l'Univers, que en té uns 13'7 milions d'anys, es pot dir que la Terra és a la flor de la vida! I nosaltres que ens preocupem per si arribem deu minuts tard!

Mandrosos però centenaris

De vegades sembla que les coses segueixin normatives estranyes que ningú ha escrit. Ens preguntem per què les grans tortugues poden viure tants i tants anys -més de dos segles!-. Sempre van a poc a poc, pensem, i amb molta parsimònia, com si cada moviment suposés un gran esforç. Ens preguntem per què els elefants poden arribar, pel cap baix, a fregar el segle. Sempre se'ls veu a pas cerimoniós resseguint les postes de sol dels documentals, sense gaire esverament. Ens preguntem per què hi ha espècies de balena que poden viure gairebé un segle i mig. Sempre circulen pels oceans amb aquella seva mandra característica, com si l'oceà fos massa petit per haver-lo de recórrer en un sol dia. Evidentment, hi tenen molt a dir la mida de l'animal i el seu metabolisme relacionat, entre d'altres, amb la seva activitat, és clar-. Potser

24valors

"Hi ha un rellotge natural més poderós que qualsevol giny: la rotació de la Terra"

ens preguntem massa. Però, què hi podem fer si això ja ve de fàbrica? Decididament haurem de seguir preguntant-nos. Però a poc a poc, no fos cas que accelerant el cos, acceleréssim també la data de caducitat.

A toc de llum

Als humans ens agrada organitzar-nos: vivim en habitatges, que pertanyen a carrers, que pertanyen a barris, que pertanyen a ciutats; tenim l'escriptori de l'ordinador carregat de carpetes, que contenen subcarpetes, que contenen documents; hem inventat despertadors, màquines de fitxar, metrònoms, temporitzadors i rellotges...que calculen dies, que tenen vint-i-quatre hores, que tenen seixanta minuts, que tenen seixanta segons. Però malgrat tots els esforços de la tècnica, hi ha un rellotge natural més poderós que qualsevol giny inventat: la rotació de la Terra, amb els conseqüents cicles lumínics, tèrmics, etc., que comporta. Per molt que vulguem escapar-ne, els ritmes circadians (del llatí *circa diem* -al voltant del dia-) marcaran la nostra jornada fisiològica: son, activitat hormonal, gana, regeneració cel·lular, activitat cerebral... Tot depèn d'aquest pont de comunicació entre l'Univers i el nucli supra-quiasmàtic del nostre cervell. Així doncs, no s'hi val a córrer, no cal tant d'estrès... la Terra té el seu propi ritme... i la fisiologia no hi entén, de presses. ■

Laia Bassaganyas, Marina G. Bufí i Núria Radó són les responsables de la secció de ciència de 'Valors', 'L'altra cara de la ciència', col·lectiu al qual se suma a partir d'aquest mes Joan Bassaganya

el racó poètic Evasió

No pot ser que visquem tan apressadament, sense temps per somriure ni contemplar lentament l'estímul subjugant de la bellesa d'un dia ben triat, d'un clap de cel nocturn amb la lluna dormint entre núvols.

Cal obtenir el secret imprescindible d'alliberar-nos del despotisme de càrrecs i negocis, tornar a sentir el brogit de les aigües salvatges i el galop de cavalls en la plana distant. No sabem si demà haurem de donar comptes dels fragments de joia malversada..

COMENTARI DE L'AUTOR

Un plany per l'agitació a què ens té sotmesos la vida actual. Ens falten moments de placidesa per posseir les belleses de l'entorn, que sovint ens passen inadvertides.

Mònica Mas

L'educació necessita temps

Són les 9 i el timbre ben puntual com de costum, comença a sonar!
Comencen també les corredisses per agafar el primer lloc de la fila i en pocs minuts, cadascú amb més o menys ganes, potser depenent de la son, va desfilant cap al seu lloc.

A la classe dels més petits ningú té mai pressa i tot sembla anar més lent. Pels més menuts de l'escola, el temps els hi és encara una cosa ben llunyana i pocs tenen clara la noció del que significa. Els minuts però van passant i sense gairebé adonar-me'n, miro el rellotge i ... si ja son les 9 i 10! En Pau encara volta amunt i avall amb la bata a la mà i la Laia tot just acaba d'entrar per la porta. És en aquest precís instant quan, inevitablement em dic: "avui ja no anirem a l'hora!". Mentalment vaig repassant tot el previst per fer i ja de bon matí m'adono que si no comencem a córrer no ens en sortirem pas! I és que aturar les agulles del rellotge és, avui encara, una cosa impossible. Així podria ser ben bé el començament d'un dia qualsevol a l'escola!

És ben cert! vivim en un món accelerat i la societat es mou a un ritme vertiginós. La "vida moderna" va amb presses i exigències; tots ens hi hem anat acostumant i ara es fa difícil aturar-se.

El món educatiu, com a context social, tampoc en queda al marge però de moment i per sort, a l'escola encara som capaços de posar el peu a l'accelerador i mantenir la velocitat adequada.

L'educació és un procés d'ensenyament i aprenentatge continu i com a tot procés, necessita el seu temps per donar fruits. No podem anar amb presses; no podem pretendre que allò que ensenyem avui demà ja estigui ben sabut. Cal insistència, cal temps i paciència, perquè els resultats arriben a llarg termini. No es tracta pas de ser ineficaços, ans el contrari; fer més coses perquè sí, no és garantia de millors resultats. Simplement cal aturar-se, pensar i dedicar a cada cosa el temps que es mereix.

A l'escola la immediatesa dels resultats no hi té lloc. ■

Mònica Mas és pedagoga

GUGLEJAR | MARC DE SAN PEDRO

La televisió de Déu

No sé si són els signes dels temps de l'Església d'avui però tinc la sensació que ens trobem amb col·lectius de cristians que funcionen a diferents velocitats: uns de més ràpids i adaptant-se al mitjàs actuals i d'altres que, amb formes més tradicionals, fan el que s'ha fet sempre per arribar al feligrès. *Guglejant* per la xarxa m'he topat amb un canal de televisió en anglès anomenat GOD TV (La televisió de Déu). He pensat que era un nom pretensions per si mateix, per allò que ens van ensenyar de "No prendràs el nom de Déu en va". He dedicat una estona tranquil·la a veure i escoltar els continguts que s'hi transmeten i n'he quedat gratament sorprès. Breument citaré el que més m'ha cridat l'atenció del canal:

- Han agafat l'ona dels mèdia (*website*, fòrums, televisió per internet...).

-Tan clar com ho és el seu nom "God/Déu", ho és també el contingut que es tracta en el canal; es visualitza proper i fresc, en línia amb la societat i cultura a la que es dirigeix.

-Els presentadors són bons comunicadors i l'equip es conforma d'homes i dones, joves i grans, de diferents procedències; tots tenen un paper rellevant. Sovint s'utilitzen un to directe, energitzant.

-La quantitat de públic que assisteixen als actes que retransmeten sembla elevada, sovint hi veiem centenars de persones.

No sé si es tracta d'una versió actual del que fa temps anomenàvem "telepredicadors"; potser hi hagi una arrel en les formes. Tanmateix, em quedo amb alguna de les connotacions que ara valoro com a positivament rellevants, com la rapidesa en l'evolució i la posada al dia en les formes, tot salvant les distàncies entre cultures i en els fets diferencials entre tradició catòlica i protestant. He tingut la sensació que ens trobem davant d'una Església que certament pot evolucionar tot mantenint-se fidel al seu missatge. ■

Per connectar directament amb l'emissora GOD TV <http://www.god.tv/media/godtv-usa.aspx> o també podeu visitar el web <http://uk.god.tv>.

per saber-ne més

- ◆ BARBIANI, Mariagrazia; Barcelona mirada con lentitud/Barcelona mirada amb lentitud/Barcelona gazed with slowness. Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 2004.
- ◆ HONORÉ, Carl; Elogio de la lentitud. RBA Editores. Barcelona, 2005. 256 pàgs.
- ◆ UNDERA; Milan; La lentitud. Tusquet Editores. Barcelona, 2005. (Literatura)
- ◆ ADOLNY, Sten; El descubrimiento de la lentitud. Ed. Edhasa. Madrid. 426 pàgs. (Literatura)
- ◆ SANSOT, Pierre; L'art de viure: la lentitud. Ed. La Campana. Barcelona, 2000. 184 pàgs.

Webs sobre el moviment slow:

http://www.notodo.com/cultura/125/elogio_de_la_lentitud_carl_honore_rba.php

<http://www.slowmovement.com/>

Web del moviment Slow Food a España:

<http://www.slowfood.es/>

Web de les City Slow: <http://www.cittaslow.net>.

propostes

amb **valors**

VIATGES | ANGLATERRA

Els nous usos de les antigues fàbriques

Va ser un viatge especial el que vam fer a l'Anglaterra industrial, entre Manchester i Leeds. De Barcelona a Leeds hi ha un vol diari amb JED 2 per a aquells que volen anar a Anglaterra sense passar per Londres. El recorregut comença un dia plujós a Huddersfield, a una hora en tren de Manchester. La ciutat conserva la grisor del fum de les xemeneies de les antigues fàbriques tèxtils, ara ja tancades i reconvertides a mil i una activitats. Aquí, durant dos-cents anys, a l'hivern, una boira grisa omplia els carrers provocant una gran mortaldat entre la població que inhalava els fums de les fàbriques.

L'aventura industrial d'Anglaterra va començar a mitjans del segle XVIII, quan era una potència colonial, amb la conquesta de nous territoris i per tant de nous mercats, al mateix temps que gaudia d'una font de matèries primes. A Escòcia, els anglesos

"A Huddersfield no s'ha enderrocat res i els edificis conserven l'estil arquitectònic original"

van obligar els camperols a canviar l'activitat agrícola per la ramaderia, per subministrar llana a les naixents indústries tèxtils angleses de Manchester. Molts camperols escocesos van haver d'emigrar i anar a treballar a les indústries angleses. Això mateix va passar amb els camperols anglesos que en bona part van anar cobrir la demanda de mà d'obra que comportava la Revolució Industrial.

Iguals per fora, amb diferent ús a dins

Molt a prop de Huddersfield hi havia una gran fàbrica d'estores que donava feina a més de deu mil persones. Ara la fàbrica com a tal no existeix i les seves grans naus acullen activitats diverses: oficines de l'administració, hotels, botigues... No s'ha enderrocat res i els edificis conserven l'estil arquitectònic original; amb una mà de pintura tornen a semblar nous. A l'oficina de turisme de la fàbrica hi ha uns fulls informatius per seguir aquesta ruta de les antigues fàbriques tèxtils, convertida en itinerari cultural visitat per milers de persones i també per estudiants. Un altre exemple: Saltaire, una gran colònia industrial on els treballadors posseïen idèntiques cases, botigues i escoles perquè no haguessin de sortir del recinte. Ara les cases s'han convertit en segones residències i alguns dels antics obrers han convertit la fàbrica en un museu tèxtil. A les antigues naus hi podem trobar botigues on es ven la roba que encara es fabrica en una nau de la fàbrica, així com una llibreria i un gran menjador.

Una de les fàbriques de Bradford reconvertida en altres usos.

Seguint en direcció Bradford hi ha la Quarry Bank Mill, una gran fàbrica d'entre dos i cinc pisos d'alçada dedicada a museu vivent per veure com ha evolucionat el tèxtil del segle XVIII al XX. Sota la fàbrica hi passa el riu, que mou una gran roda que posa en moviment les màquines per mitjà d'unes politges. A la primera planta hi ha la primitiva maquinària que fabrica els teixits tal com es feien al segle XVIII. A mesura que pugem a les plantes superiors, la maquinària és més moderna fins arribar als grans i telers actuals. Els detalls estan ben cuidats i prova d'això és que la roba de treball varia en funció de l'època. Durant la setmana molts escolars passen per la fàbrica i fins i tot poden fabricar peces de roba que després es venen als visitants.

Com aquesta hi ha moltes fàbriques a la zona de Yorkshire que han tornar a funcionar i donen feina a molta gent que s'havia quedat a l'atur arran de la crisi del tèxtil, superat per la competitivitat de l'est asiàtic. Altres fàbriques s'han convertit en habitatges socials conservant els seu estil arquitectònic. Qui estigui interessat en conèixer què se n'ha fet de les antigues fàbriques angleses... no quedarà decebut. JOAQUIM AMARGANT ■

"A Yorkshire moltes fàbriques tornen a donar feina als que l'havien perdut"

la fitxa

RECORREGUT: Barcelona, Leeds, Huddersfield, Bradford.
TRANSPORT: En avió, Barcelona-Leeds (companyia Jed 2), a partir de 115 euros per persona; anada i tornada.

MÚSICA

Música de vacances

La majoria de les persones fem vacances durant el període d'estiu. Part de nosaltres aprofitem l'existència de força dies de festa consecutius per viatjar fora del país, fins i tot a indrets exòtics i llunyans, amb diferents objectius i il·lusions. Sobretot, escollim fer vacances per desconnectar. I anem on anem, sigui quina sigui la cultura que visitem, hi trobarem una expressió musical tradicional: l'escoltarem passejant per un carrer, anant a un concert, en una sala d'espectacles... En moltes ocasions, per la dificultat de l'idioma o per falta de temps, no podem tornar a casa amb un CD de la música tradicional del país que hem visitat. Un enregistrament que -de ben segur- ens portaria bons records. Com podem aconseguir aquesta música un cop tornem a casa? Doncs a les biblioteques públiques de la Diputació de Barcelona. Totes disposen d'una fonoteca amb CDs de tot tipus de música. Només cal anar a la biblioteca que tingueu més propera, fer-vos de manera gratuïta el carnet i emportar-vos en préstec aquells CDs, DVDs o llibres que desitgeu. I no patiu per si voleu un CD que està en una altra biblioteca de la Diputació, en qüestió de pocs dies arribarà a la vostra biblioteca mitjançant el préstec interbibliotecari. No heu pogut comprar cap CD de música tradicional aquesta estiu? Què espereu? MARIA SALICRÚ-MALTAS ■

la fitxa

Catàleg on-line: <http://gw24-vtls.diba.es/vtls/catalan/>

MÚSICA

Vida desgraciada... i real

"No, rien de rien... Non, je ne regrette rien. Ni le bien qu'on m'a fait, ni le mal... tout ça m'est bien égal". ("No, res de res. Res no em sap greu. Ni el bé que m'han fet ni el mal... tot plegat m'és ben igual"). És l'inici d'una de les cançons de la popular cantant francesa Édith Piaf, de vida desgraciada, trista i depriment. La pel·lícula *La vie en rose*, títol al·lusiu a una altra cançó mítica de Piaf, retrata amb cruesa la mala sort que li va tocar viure a aquesta exitosa cantant francesa durant la seva intensa vida. Recomanable per a aquells que ja no es creguin les lletres dels músics; en aquest cas no hi ha dubte que corresponen a la realitat. JOAN SALICRÚ ■

set

avet

Campmany, 25-31. Mataró.
Telf. 93 790 59 02.
WWW.avet.es

**SABONS, DETERGENTS
I PRODUCTES DE NETEJA**

**LES MARQUES DE QUALITAT
AL SEU SERVEI**

ART

Sublim = fràgil

No sabem què hauria passat si Nicolas de Staël (Sant Petersburg, 1914 - Antibes, 1955) hagués viscut més anys. De la seva curta estada en aquest món en surt una abundant producció pictòrica i una incessant recerca de l'expressió artística, superant els corrents de l'art de l'època en la seva manera d'alliberar-se de tot allò que li bullia per dins, deia ell, i que potser, diria jo, la pintura encara va ser insuficient. Una interessant exposició antològica a La Pedrera ens permet de veure'n uns bons exemples, incloses peces de col·leccions particulars que ens costarà de veure reunides juntes mai més.

L'obra de Staël pictòricament interessa des de molts punts de vista. Vegem-ne un parell. En primer lloc, el que crida més l'atenció és l'ús del color. Després d'unes primeres passes de terrosos i grisos, dona pas a una etapa de colors vi-víssims. El joc de la llum, ja ho sabem des

"Després d'unes passes de terrosos i grisos, dona pas a una etapa de colors" de Caravaggio i els naturalistes (i, després, amb el cinema i la fotografia), és la

VALORS

'Figures au bord de la mer', de Nicolas de Staël.

millor manera de tornar expressiu l'objecte aparentment inane. I la llum del segle XX, amb el corrent iniciat per l'impressionisme, és la seva fragmentació dels colors. Prova d'això són *Els xiprers* (1952) presentats quasi com una paleta de colors. En d'altres, com *El pont sobre Sant Michel a la nit* (1954), fets abans d'acabar amb la seva vida, una mena de llum diàfana sorgeix del llenç. En d'altres és fosc. El seu joc amb les textures (empastament d'una banda, gairebé aqüositat de l'altra) acaba de reblar el clau.

Staël deia que tot allò sublim, com l'amor, és fràgil. L'altra manera de veure la seva obra és així, doncs. Com allò sublim,

LLIBRES

'Damunt les espatlles dels gegants'

"Si he vist més lluny que els altres, és perquè m'he enfilat damunt les espatlles dels gegants." La frase d'Isaac Newton proporciona a Josep Pla i Carrera (Sant Feliu de Guíxols, 1942), professor de Matemàtiques emèrit de la Universitat de Barcelona, el títol de la novel·la guanyadora del Premi de Literatura Científica l'any 1998.

Els protagonistes de la novel·la són dos, molt allunyats en l'espai i en el temps: el matemàtic francès Évariste Galois (1811-1832) i el professor de Matemàtiques català Valeri Gassiot, que està a punt de jubilar-se, a finals del segle XX, i que prepara la seva darrera lliçó a la universitat.

"No és una novel·la per a matemàtics, sinó a l'abast del gran públic"

La vida de Galois, un "geni", "matemàtic, romàntic i apassionat", un home compro-

mès amb el seu temps i incomprès pels seus contemporanis, és narrada amb deteniment, fins i tot la seva mai no aclarida mort, en un duel, a l'edat de vint anys. Abans de morir, i preveient el fatal desenllaç, va escriure el seu testament científic, la seva teoria dels cossos, anomenada "teoria de Galois", no coneguda fins catorze anys després.

Valeri Gassiot, en canvi, és un professor de matemàtiques que sembla compartir generació i vivències amb l'autor. És algú que considera que "un mestre es reconeix en els deixebles que deixa darrere seu, i sap que ha estat un bon mestre quan alguns d'ells, com més millor, l'han superat." (p. 199) Algú que té com a missió, doncs, ajudar els seus alumnes a enfilarse damunt les espatlles dels gegants.

Contra el que podria semblar, no és una novel·la per a matemàtics sinó a l'abast del gran públic, que pot així no només conèixer la vida d'un dels grans matemàtics europeus sinó també accedir a reflexions sobre la ciència i sobre el magisteri francament interessants. Com va dir C. G. Jacobi (1804-1851), "l'únic objectiu de la ciència és l'honor de l'esperit humà". Qui pot, doncs, sentir-se'n exclòs? M. ROSER TRILLA ■

la fitxa

PLA I CARRERA, Josep. *Damunt les espatlles dels gegants* (La Magrana). Barcelona, 1998. XX euros, XX pàgines.

"Stäel deia que tot allò sublim, com l'amor, és fràgil. Aquesta és l'altra manera de veure la seva obra"

el tot, l'ú, no pot dir-se de cap altra manera en el món modern de les incerteses i la sospita si no és fragmentàriament. La tensió entre el tot i el fragment (resolta sovint en inquietants franges d'enganxament), entre la nitidesa i la figura borrosa, entre la impossible exactitud de l'abstracció i la insuficient presència de les coses... entre la vida que voldríem i la que tenim, potser, presideix el tractament pictòric de les seves obres. És curiós, així, la mena d'ordre que imposa als seus paisatges *Mar i núvols* (1952) i *Nantes* (1952), on tot sembla al seu lloc, al que mai no hauria d'haver-se sortit la realitat... però pintada d'una altra manera. O en les pomes pintades també el 1952, que em recorden les natures mortes de Zurbarán: les peces elevades a la màxima categoria, isolades, "personalitzades", presentades en un entorn hostil que les fa úniques justament per això. RAMON BASSAS ■

la fitxa

Oberta fins el 24 de setembre a la Pedrera. Passeig de Gràcia, 92. Barcelona. Més informació a <http://obrasocial.caixa catalunya.es/osocial/idiomes/1/fitxers/cultura/stael/stael.htm>.

DEIXA'T PERDRE PER...

per la vida quotidiana d'un país

Viatjar, què és? Anar a mirar el que et volen ensenyar?

Resseguir museus i arquitectura que els ciutadans del país en concret no usen? Inflar-te de tòpics i folklore, que ben momificat rendeix unes divises? O bé és conèixer com viuen, com són, com s'ho fan els del país en qüestió? Allunyar-te de la teva realitat, de la teva quotidianitat per veure-la des d'una altra perspectiva? Tres setmanes a Loughton donen el que donen; a mi m'han servit de molt. D'aquest viatge he après tot cartejant-me *online* amb les meves filles, que ja són unes dones molt madures i que ja no em necessiten. Horror, no sóc imprescindible! Primera cura d'humilitat. Que tinc un company de viatge, una família, uns amics, increïbles i que per a ells compto. He conegut la Brenda, una senyora anglesa, en la seva adolescència treballadora d'una fàbrica d'armament i que encara no se li han esborrat del cap els sorolls de les bombes. Una senyora amb sentit pràctic, intel·ligència natural, sense pretensions, de senzillesa aclaparadora. M'ha acollit com a una filla, oferint-me el que tenia. Recordeu Betània, la casa on sovint Jesús anava per l'hospitalitat dels seus

"Proposo canviar de coordenades però fugir dels llocs que surten a les guies"

amics? Ens hem entès en anglès totes dues fent esforços titànics i amb una gran dosis de voluntat. Hem xerrat de les nostres vides, records i famílies... Dels nostres projectes i dels nostres dia a dia.

M'he *patejat* Londres, a 45 minuts de metro, com mai. He vist el gran *teatre* d'una *polis* que vol posar-se al dia pels Jocs Olímpics. M'he extraviat per alguns barris on la misèria dels nouvinguts es barreja amb l'escassetat dels oriünds. He visitat el gran *escenari* dels amples carrers, museus amb els *extres* de torn (els turistes). Em quedo amb la realitat de cada dia de Loughton. La proposta, doncs, és seriosa: canviar de coordenades però fugir dels llocs que surten a les guies, decorats de cartró pedra. El verdader valor està en el pa nostre de cada dia. E. PUIGDERAJOLS ■

SOLIDARITAT

Fer d'entrenador esportiu

Ara que comença la temporada potser encara has de decidir com dedicaràs part del temps lliure. Una molt bona manera de fer-ho, si t'agrada un esport, és ajudar algun equip de futbol, de bàsquet o d'handbol, tot realitzant tasques d'entrenador o de delegat. Pot ser una activitat gratificant per tu i que, al mateix temps, contribuirà en la més eficaç diversió i entreteniment dels nens o dels joves.

Tinc molts companys i amics que estan apostant per aquest camí que, a més, és un aprenentatge personal molt fructífer. Qualsevol equip és una família, un entorn on tu pots generar-hi bon ambient, "bon rotllo". Els aspectes positius que tens dintre teu poden servir per realitzar-te i per animar els altres. No ho dubtis, aquesta és una manera molt bona de ser solidari. Molts nens i joves viuen estressats i quan tenen l'oportunitat de gaudir de l'esport en un clima propici carreguen energies per seguir de nou amb la seva obligació diària. JOSEP ÀNGEL COLOMÉS ■

per acabar...

L'ALTRA CARA DE LA CIÈNCIA |

Joan Bassaganya, Laia Bassaganyas, Marina G. Bufí i Núria Radó

Naturalment egoista

Des de fa temps els científics ens alerten que estem davant d'una extinció massiva de les espècies que viuen a la Terra. Aquesta situació ja s'ha viscut en altres ocasions, però el més rellevant és que en l'actualitat sembla que és l'home el responsable d'aquesta catàstrofe. La problemàtica s'ha agreujat durant el segle passat, época en què l'ésser humà ha explotat de manera més agressiva el territori del qual depèn, i això ha desplaçat altres organismes, fent que els ha portat a la desaparició.

A la cimera de Rio de Janeiro del 1992 ja es va reflexionar sobre el perill d'a-

questa tendència, ja que nosaltres mateixos depenem en darrer terme dels ecosistemes que ens abasteixen, i no seria gens racional esgotar-los sense posar-hi remei. D'aquí en va sortir el Conveni, sobre la Diversitat Biològica, que Espanya va ratificar un any més tard. Com a part contractant del Conveni es comprometia a desenvolupar estratègies per a la conservació i l'ús sostenible del seu patrimoni natural, i a prestar especial atenció a aquelles espècies que es trobaven en perill d'extinció dins de les seves fronteres.

Entre altres programes, es va decidir recuperar les poblacions d'òssos bruns que sobreviuen als Pirineus i que estan pràcticament a punt de formar part de la memòria col·lectiva. Eren tan pocs els individus que vagaven per aquesta serralada que ja formaven una població inviable i era necessari introduir óssos d'altres poblacions per tal que subsis-

tissin. I aquí comença la història de Franska, una óssa bruna eslovena que va ser capturada al 2006 a la reserva de Medved, prop de la frontera croata i reintroduïda en una zona dels Pirineus on només hi havia quatre mascles, aïllats de la resta d'animals errants. Aquesta femella era l'única esperança que algun d'ells tingué descendència i transmetés el seu material genètic a una nova generació. Franska però, va ser rebutjada per la població local, que des de la seva arribada la va sotmetre a batudes sorolloses per tal que fugís i no establís en aquella zona. D'a-

La óssa Franska després de ser atropellada.

No seria racional esgotar els ecosistemes que ens abasteixen

30 valors

PETITES COSES PER CANVIAR-SE UN MATEIX | JOAQUIM TRENCHS

L'acte del suïcidi

La mort de Lluís Maria Xirinacs, aquest passat mes d'agost, i més enllà dels valors que la seva trajectòria pública ha aportat a la col·lectivitat, m'ha convidat a la reflexió sobre l'acte del suïcidi. Llarga és la llista de personatges públics o anònims que han decidit posar fi a la seva vida de forma conscient, voluntària i radical. Valentia o absoluta covardia? Signe de fracàs, desesperació, o messianisme malaltís? Acte extrems d'amor cap unes idees -les que siguin- o profunda violència cap a un mateix? Conseqüència d'una gran lucidesa o de cert estat de bogeria?

No crec pas tenir resposta unívoca. Cada acte de suïcidi, per al subjecte que l'exercita i segons el context social o històric que l'envolta, tindrà un sentit i valoració ben diferent.

En qualsevol cas, mostra evident de l'agressivitat innata de la persona humana. En aquest cas, bolcada en un mateix.

L'amor i l'agressivitat conviuen en tot ésser humà. La varietat de manifestacions de la Vida és el resultat de l'acció conjugada i contrària d'aquesta parella de contraris: atracció i repulsió.

L'ideal del Jo, que recull les aspiracions morals i ètiques de cadascú, allò que en el terreny social podríem identificar amb la cultura, pot emmagatzemar grans dosis d'agressivitat quan un no pot donar sortida als impulsos més destructius que també ens acompanyen.

En el suïcidi, es pot entreveure l'eclosió d'un conflicte psíquic inconscient de gran virulència. Un desequilibri entre les dues forces internes antagòniques i complementàries, motors de la vida mateixa.

El "Jo" més conscient intentarà sovint explicar, racionalitzar i justificar un acte que atempta contra la pròpia existència. Un acte que pot ser presentat com de lliure elecció però que amaga que la veritable llibertat humana rau en manegar-se amb allò que ens esclavitzava: impulsos agressius que ens porten a la destrucció, sigui la pròpia -com el cas del suïcidi- o la dels altres. ■

quest manera l'animal no va tenir més remei que desplaçar-se contínuament, perduda i desorientada per tal de trobar alguna zona on fos més ben acceptada.

Només un any més tard, Franska ha mort atropellada diverses vegades per dos vehicles diferents a la nacional 21, a cinc quilòmetres al sud de Lourdes. L'autopsia ha revelat que el cos de l'ósca presentava nombrosos perdigons de petit calibre i que tenia deu anys més del que es pensaven els tècnics del programa de

Som una espècie massa immadura per a oblidar-nos del benefici particular

reintroducció. Aquest fet suposa un nou entrebanc per a la recuperació d'una espècie emblemàtica que ha conviscut amb l'home al llarg dels segles i demostra, una vegada més, que tot i els esforços de tècnics i científics, una part de la societat s'oposa al compromís de vetllar perquè les generacions futures puguin gaudir d'uns ecosistemes equilibrats amb tots els elements que els caracteritzen.

Potser som una espècie encara massa immadura per a oblidar-nos del nostre benefici particular a curt termini i posar fre a una situació que en darrer terme, també ens perjudica a nosaltres. ■

L'article del mes

valors.org

Vídeos dels entrevistats

Vull subscriure'm a Valors
Vull un exemplar de franc
Vull comprar un exemplar

Presentació

Hemeroteca

Fòrum

Qui som?

Punts de venda

Anunciat

Contacta

Número 40. Juliol-Agost 2007. L'alegria.

FOTO: ELENA GELABERT

Entrevista a Tortell Poltrona

"L'alegria és l'antídot per superar la por"

El pallasso català protagonitza el número de juliol-agost de 'Valors' i reflexiona sobre la importància de viure "la vida de tots els dies" en profunda

007027

+ valors

EN EL PROPER NÚMERO...
El traginer de contes
Pep Duran ens explica
el seu moment VALORS

Article introducció "La lentitud"
Lentitud i sostenibilitat

PROPOSTES AMB VALORS
Exposició Nicolas de Staël
a La Pedrera (R. Bassas)

ELS BLOCS DE VALORS
10 dies de...
L'alegria és una...
COMPLUTAR SE'NCER EL MÓN DE LA LLEGGIA

Propostes vigents

ELS MILLORS ARTICLES PUBLICATS

Blocs amb Valors

valors.org

cada mes, + valors a valors.org

31 valors

PETITES COSES PER CANVIAR EL MÓN | RAMON SALICRÚ

Pujar al Sinaí

Efectivament. El projecte es va convertir en realitat i a les sis del matí del 9 d'agost, vaig veure sortir el sol des del cim del Sinaí. La pujada havia estat dura, llarga... però l'espectacle de l'aparició de l'astre rei pel damunt de les carenes d'aquelles serralades àrides i pedregoses, donant una tonalitat rogenca a la mítica muntanya... era el millor premi a l'esforç dels centenars de persones que coincidírem dalt del cim.

El Sinaí és una muntanya d'alt significat bíblic. Moisès hi va rebre els manaments, el codi de conducta per al seu poble i el full de ruta per a moltes civilitzacions. Avui, pel que vaig veure, és tot un símbol per a moltes cultures i la concreció física d'una mena de sinergia col·lectiva basada en la il·lusió, en l'esforç i en l'afany de superació de moltes persones, sempre a la recerca de nous reptes i de

noves sensacions. I permeteu-me la metàfora corresponent: després del parèntesi de l'estiu, comença el curs. Hem recobrat empena i vigor i ens trobem també a la recerca de noves fites, de noves idees.

Muntanya amunt, enmig de la foscuria, era difícil d'imaginar els perfils alts i agosarats d'aquells cimals rocallosos. Com potser són també difícils de precisar exactament els nostres objectius primordials. Cal encetar però el camí un any més, sense pensar gaire en les dificultats que apareixeran ni en les pedres d'ensopec que ens trobarem pels vianans ni molt menys en la magnitud dels agosarats projectes que hem de tenir entre mans. No fos cas que tot plegat ens fés desistir abans d'hora o que defallíssim en ple intent.

Fer el cim, s'ho val! Veure que no estàs sol en la caminada i comprovar que la il·lusió col·lectiva fa superar qualsevol situació de desànim o de cansament t'empeny a arribar a dalt amb un immens doll de felicitat i de satisfacció. Fer "petites coses per canviar el món" és fer cada any el teu petit *sinaí*. Allà dalt, cada dia hi surt un sol radiant. És en ple desert i en aquelles contrades no hi ha mai ni núvols ni tempestes. ■

per acabar

HI HAVIA UNA VEGADA... cada mes un conte amb valors, il·lustrat expressament per Javier García

En Patufet i els cargols

Anna Roca i Fernàndez

Un dia que en Patufet estava amb el seu pare i la seva mare al voltant de la llar de foc, va començar una tempesta de llamps i trons.

Mare: Oh. Com trona. Quan trona, surten els cargols i, amb tot el que ha tronat, demà podrem anar a buscar molts cargols per fer una bona cargolada a la petarrellada.

Patufet: Mare, mare. Vols que hi vagi jo a buscar uns quants cargols i fem la cargolada ara?

Mare: No, Patufet. És fosc i és hora d'anar a dormir. Vinga! Cap al llit!

Patufet: Oh, a dormir... Qualsevol en té ganes de dormir. Jo no en tinc ganes... Ui, sembla que la tempesta s'ha acabat. A veure? Ui, però si ja no plou. Oh!, ja sé què faré. Aniré a buscar uns quants cargols perquè la mare estigui ben contenta. Saltaré per aquí. Ui no, per aquí és molt alt. Ja ho sé, sortiré per la porta, sense fer soroll.

En Patufet se'n va anar al bosc a buscar cargols. Però, com que havia tronat tant i tant, havien sortit molts i molts cargols. En Patufet, quan va veure tants cargols, no sabia quin agafar, i va començar a cantar:

Patufet: "Cargolet, bon cargolet, vine a dins al cistellet, quan la mare et trobarà que contenta es posarà."

Els cargols, en sentir la cançó, van sortir de tot arreu i es van posar al cistell d'en Patufet.

Patufet: Ui, que bé! quants cargols! Amb tot això podrem fer una bona cargolada a la petarrellada. Me'n vaig cap a casa. "Cargolet, bon cargolet, vine dins el cistellet..."

Ai, quin mal que m'he fet a la cama! I el llum se m'ha apagat. Ai, els pares, com patiran si no sóc a casa! Una cuca de llum va sentir en Patufet i li va preguntar:

Cuca: Qui és que plora? Ei, Patufet, què et passa? T'has quedat sense llum i t'has trencat un cama? Mira, jo amb la meva llum t'il·luminaré. I si cantes la cançó del cargol treu banya potser vindrà algú que et portarà.

Patufet: I haig de cantar la cançó del cargol treu banya?

Cuca: Sí.

Patufet: I vindrà algú que m'acompanyarà fins a casa?

Cuca: Sí

**"Ei, Patufet, què et passa?
T'has quedat sense llum i
t'has trencat un cama?
Mira, jo amb la meva llum
t'il·luminaré"**

32 valors

UNA CARTA DES DE...

Warora (Índia)

Mariona Masjuan, cooperant

Fa un any i mig que visc a l'Índia. L'octubre de 2005 em vaig quedar sense feina i a la casa a on vivia feien obres. Tenia un viatge pendent des de feia forces anys i el que havia de ser un viatge d'anada i tornada, s'ha convertit en un país que em sento a casa. El meu oncle Fede Sopena Gusi fa 58 anys que viu a l'Índia, és jesuïta i visc a casa meva a prop d'on viu ell. Un dia em va dir: "Hi ha un germà jesuïta que va a un Ashram del Baba Amte; segueix la filosofia del Gandhi, tu seria molt interessant que hi anessis. Ves, mira, observa, treballa i quant arribis escriu tot el que has viscut i has sentit". Per a mi era tot un repte però si era una cosa que el Fede m'aconsellava segur que era una de les perles que té amagades a la màniga.

A l'Índia encara no havia fet un viatge llarg de tantes hores i això posava èmfasi a l'assumpte. Vam sortir puntuals a les 3 del migdia de Sant Esteve i vam arribar a les 12 de l'endemà, després de fer vuit-cents quilòmetres vam arribar a lloc, Warora, el poble a on hi ha Anandwan, que vol dir casa o Residència Feliç. Es tracta d'un espai de 450 acres, molt ampli, amb els seus carrers, hospitals, cases, escoles, tallers, naus enormes, no hi ha cap església ni cap gos; amb els seus també després del llarg viatge haguéssim canviat de país. Aquí hi viuen dues mil cinc centes persones, leprosos i discapacitats físics: cinc-centes malalts, dos cents cinquanta estudiants sord muts i cecs,

L'autora de la carta amb .

Patufet: Doncs a la una, a les dues i a les tres. "Cargol, treu banya, puja a la muntanya, cargol treu vi, puja al muntanyí."

I de darrere uns arbres va sortir un cargol molt elegant i gros, tan gros que, quan en Patufet el va veure, va pujar sobre d'ell i cap a casa s'ha dit.

Patufet: Cargol, treu banya, puja a la muntanya, cargol treu vi, puja al muntanyí!

Però és clar. Els pares d'en Patufet van anar a donar-li la bona nit. I, com que no el van trobar a la seva habitació, van començar a cridar:

Pare: Patufet, on ets?

Mare: Patufet, on ets?

Patufet: Ara vinc, pares. Estic sobre un cargol, que l'han fet per mi tot sol.

Mare: Patufet, on ets?

Pare: Patufet, on ets?

Patufet: Ara vinc, pares. Estic sobre un cargol, que l'han fet per mi tot sol.

Llavors, la mare va sentir els crits d'en Patufet i el van anar a trobar. I quan el van veure a sobre d'aquell cargol sa i estalvi, el van abraçar i va prometre que mai més s'escaparia de casa.

Rei: Jo sóc el rei dels cargols, i us regalo tots aquests cargols perquè pugueu fer la cargolada a la petarrellada.

Patufet: Ui, que bé! Mireu, pares. Amb tots aquests cargols podrem fer una bona cargolada.

I així va ser com en Patufet va poder fer la cargolada a la petarrellada amb els seus pares. ■

Anna Roca i Fernàndez és actriu i narradora de contes

cent joves sense treball i cent trenta de minusvàlids físics. Només hi arriba un tren al dia. Fa 57 anys que el Baba Amte va començar aquí la seva ingent tasca; abans no tenia res i ara té suport financer i renom. Va començar ajudant a recollir les escombraries al costat dels més desfavorits i pobres, al costat dels leprosos!

Tenia la idea de la lepra com una cosa fastigosa, contagiosa i escabrosa però des de que he estat aquí la meua idea ha fet un gir de cent vuitanta graus. Jo la lepra només l'havia vist a l'estació i

encara recordo com em va impactar. Diuen que encara no han trobat la vacuna, que a Europa no n'hi ha; és una malaltia que es relaciona amb la brutícia. Hi ha qui diu que és una malaltia que la pateix la gent pobre encara que algú a les ciutats i de casta alta i elevada la té, però que amb recursos se la pot cuidar. Tornant al Baba Amte, ell mateix va demanar que li possessin la bactèria de la lepra per poder investigar amb el seu propi cos. Justament el dia de Nadal el Baba Amte va fer 92 anys. Està malalt, té l'esquena trencada i gairebé no dorm ja que tus tota la nit. La casa seva és just a

l'entrada de l'indret, el vam anar a saludar, jo em vaig quedar sense paraules sense saber que dir..., al costat i a la vora seu sempre la seva dona, a part de recordar-me a la dona del Gandhi per fotografies que havia vist d'ella, em vaig empetitir de cop.

He estat quatre dies vivint i compartint la meua vida a l'Ashram. Tots viuen amb dignitat, treballant i reciclant. El plàstic està prohibit a tot el recinte i amb les ampolles de plàstic esmicolades, les restes de roba dels sastres, omplen les fundes de coixins i matalassos. De fet ho reciclen tot: del Bambú fan objectes de decoració; dels plataners les seves fulles tenen diferents textures, enganxen paper al darrera, ho retallen i fan obres d'art; de les fulles de raigs X en fan carpetes i làmpades. Els telers manuals no paren de treballar: cobrellits de tots els colors, llençols, les venes per embentar les ferides obertes de la lepra que, a poc a poc i amb paciència, es van curant. Els telers elèctrics posen el ritme a la quietud del recinte encara que no s'escolta gaire només quant t'apropes a la nau. Tots viuen a casa seva i mengen amb comunitat. ■

Una abraçada,
Maria

Contes que són terapèutics

El seu momentVALORS: el moment en què aconseguir crear comunitat espiritual entre ell i les persones que l'escolten.

PER JOAN SALICRÚ

Quin és el moment clau a l'hora d'explicar un conte? A l'inici, al mig, al final?

El moment d'aconseguir que les persones que hi ha en aquell espai on estic explicant el conte puguin arribar a estar en pau, en silenci, en tranquil·litat. És quan "la maionesa està lligada". Abans d'aquest punt suo, pateixo... perquè si fos actor tindria un guió i el que faria és recitar-lo. Però en no sóc, de manera que preparo un recorregut amb diverses opcions, a cada sessió. I en funció de la gent que hi ha, de com està situada, de la nit, de l'aire, de la llum, de com estic jo... n'escullo una o altra. A vegades és per casualitat, però aquest agafar un camí o un altre té a veure amb allò que jo percebo en aquest moment; no és racional. Hi ha un moment en què ja no penso.

Hi ha un moment en què fa un salt, doncs.

Si, primer hi ha una estona en què tinc por: estic pensant, estic dominat, exigint-me que allò que passi sigui meravellós, que la gent estigui contenta... quan això ho perdo ja no puc pensar en res sinó que hi ha una connexió energètica, un moment màgic, em deixo anar. Quan no passa me n'adono i llavors estic pendent del què he de fer per establir la connexió. I quan me n'adono que hi ha connexió?

Doncs deu estar connectat a mi perquè això és el que li anava a preguntar... Quina és la senyal?

En la mirada de la gent, en la tranquil·litat, en com estan corporalment... Quan és de dia percebo fins i tot la pigmentació de la pell i la transparència dels ulls, la vermellor de les orelles... El propi cos parla de que està passant alguna cosa. També hi ha un perill: que jo m'emborratxi d'això, d'aquesta sensació, i que no sàpiga acabar. És tan forta, aquesta energia!

"L'avantatge d'escoltar, és que et permet escoltar els teus propis mons interns"

"En un estat de quietud interior, les paraules del narrador fan despertar la memòria sensitiva"

Vol dir que pot arribar a quedar embriagat?

Si, te n'adones veient altres professionals. La pròpia màgia et pot xuclar. Hi ha un moment en què el propi cos t'ho indica i et diu: ja n'hi ha prou. I ja no cal fer res més. Has de tancar. I separar-se d'aquest cos energètic. Si es dona la connexió... el final és suau, no cal res, ni aplaudiments ni res... Si ha funcionat et ve un nen a fer-te un petó, una mare que et diu "m'ha agradat molt"... I només queda recollir i donar les gràcies. Gràcies perquè sense el conjunt d'escoltadors no hi hauria possibilitat de connexió.

I sempre passa, sempre hi ha connexió?

No [somriu].

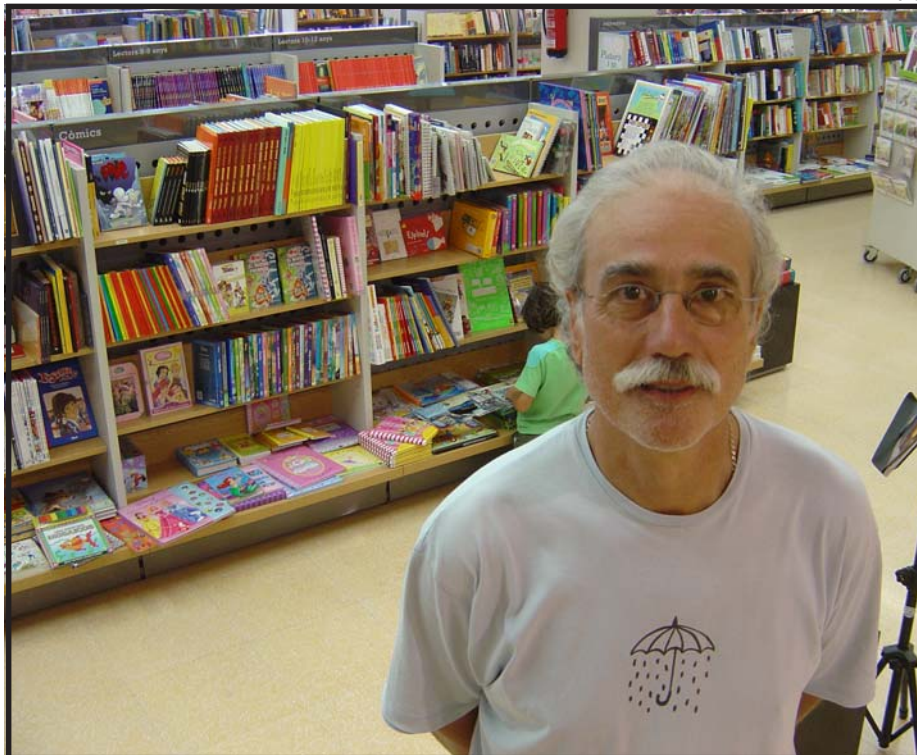
I quan no passa què passa? Se sent decebut o arriba un moment en què entén que no sempre pot haver-hi connexió?

[Assenteix amb la mirada]. A veïam, hi ha graus. Hi ha moment d'intensitat enorme. Recordo un cop a Lisboa, en un teatre, amb tres-centes persones. Aquell dia em vaig adonar del poder que té quan es dona una cosa així. Amb la mirada, amb la mà... conduïa el públic! Em vaig espantar moltíssim. Era una borratxera molt forta. Va ser un moment de consciència: "Alerta, això és molt potent", per tant molt respecte! És tan subtil, tan fràgil, tan sagrat... que fàcilment et pots sentir amb poder, de seduir, de conduir... Pot ser també que només hi hagi una mica de connexió. I pot ser un desastre, algun cop m'ha passat. De no poder connectar en res i tancar la sessió desconcertat i pensar: què m'ha passat! Però gairebé sempre es dona alguna cosa.

La qüestió és quina resposta té l'espectador...

L'avantatge que té escoltar un conte és que ajuda a connectar amb els propis mons interns. Quan mostro una gorra del meu avi i l'ensumo parlant dels records que em porta aquella olor, faig que cadascú retrobi en la seva memòria alguna olor lligada a un record afectiu; l'olor que cadascú percebrà és diferent. Hi ha

perfil

Quan parla Pep Duran s'entusiasma per allò que diu i sembla que reciti un conte escrit prèviament a la seva memòria. De fet, des de fa un quart de segle aquest matoroní es dedica a explicar contes per animar a la lectura les noves generacions. Fins fa dos anys Duran, 63 anys, compaginava el fer de traginer de contes amb la gerència de la llibreria Robafaves de Mataró, de la qual és soci fundador. Du a terme també seminaris en què explica això que ell en diu la força de la paraula. ■

tants records dins nostre, de colors, de textures, d'olors... amb les imatges que evocuen els contes fem un viatge interior, cadascú diferent. El narrador condueix la sessió, però el viatge el fa cada persona. Hi han hagut persones que a l'acabar-se la sessió m'han vingut a trobar emocionades per donar-me les gràcies, ja que durant la sessió han trobat una nova mirada al conflicte que els angoixava. Jo no faig res més que contar, però si que això commou l'altre. En un estat de quietud interior, el bany de paraules del narrador fa despertar la memòria sensitiva. Els contes ajuden a reviure sentiments i emocions ja experimentades.

Sembla mentida la fascinació que vostè expressa i explica que obté fent servir només el poder de la paraula, d'escollar, de mirar-se... mirar-se com ho estem fent vostè i jo... una cosa ben senzilla, al cap i a la fi!

Això és el més important del fet de narrar. Jo no sóc un narrador que visqui només dels contes, sóc un llibreter que ha anat desenvolupant aquesta activitat de forma paral·lela. Però en canvi la màgia i el que he trobat... m'ha meravellat. La simplicitat del procés de comunicar, la força enorme que té la paraula... l'energia en definitiva, perquè en realitat som un cos energètic. Jo crec que som canals d'energia. No és una qüestió intel·lectual, és física! El conte ho té, això. Ho té quan intenta transmetre valors i ho aconsegueix. Jo els contes que explico tots ells tenen un retorn a la persona, són contes que ajuden a créixer i que interessin tan a petits com a grans... Per exemple ara treballo la por de no ser estimat. Puc explicar contes de nens petits però intento explicar-los de tal manera que els adults també s'hi puguin sentir identificat. Intento

trobar contes que puguin parlar no a la intel·ligència sinó a aquesta necessitat de ser estimats.

Tot això que ens diu és fruit d'una evolució personal.

Si, començo a explicar contes com a llibreter, dins el concepte d'animació a la lectura. Però l'aprofundiment a què feia referència ve quan em poso a treballar el meu interior, entro en teràpia practicant la psicologia gestal. Més tard em formo com a terapeuta. En aquest moment aplico el que he après en aquest procés de formar-me i formar amb l'explicació de contes.

I quan hi ha el canvi de xip a aquesta dimensió terapèutica?

Quan em trenco i entro en teràpia. Tinc una depressió fortíssima, em desmunto, haig de reconstruir-me de nou i demano ajuda terapèutica. En aquest procés és quan trobo aquest recurs. Em dic: home, això ho puc fer servir! Trobo mestres: Claudio Naranjo, Jodorowsky, que m'obren nous camins. Hi ha moltes persones, de diferents àmbits, que estan a la recerca d'un mateix. La meva generació vam viure la joventut fent la revolució però en mica en mica hem passat d'allò extern a allò intern. I veus que busques fora és dins. I quedes enlluernat pel que trobes dins!

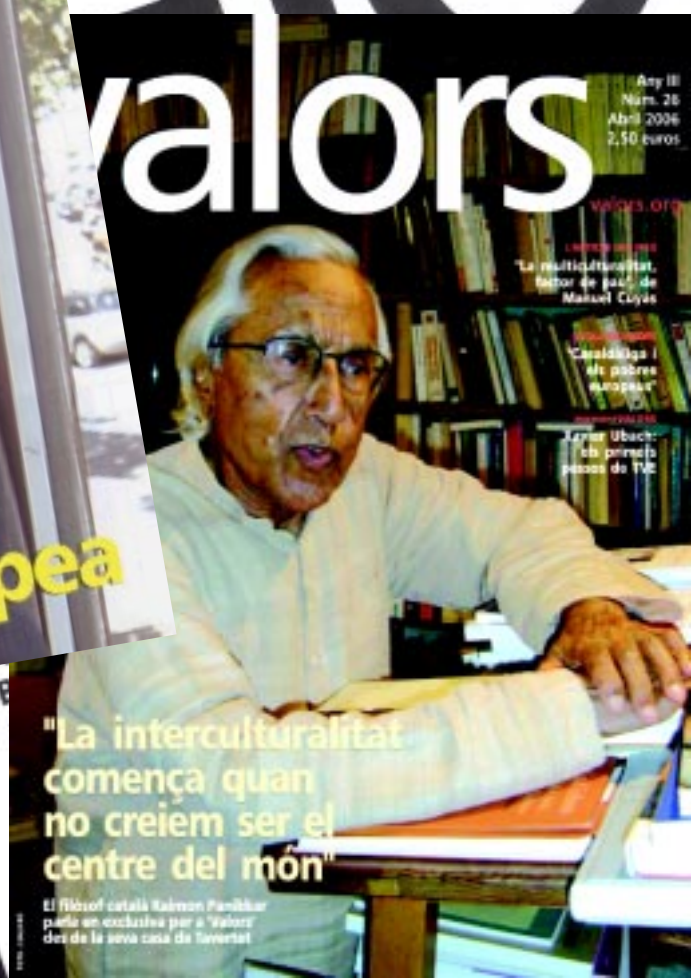
Doncs conte contat, aquest conte s'ha acabat. ■

"Hi ha hagut gent que s'ha acabat la sessió i m'ha vingut plorant, donant-me les gràcies"

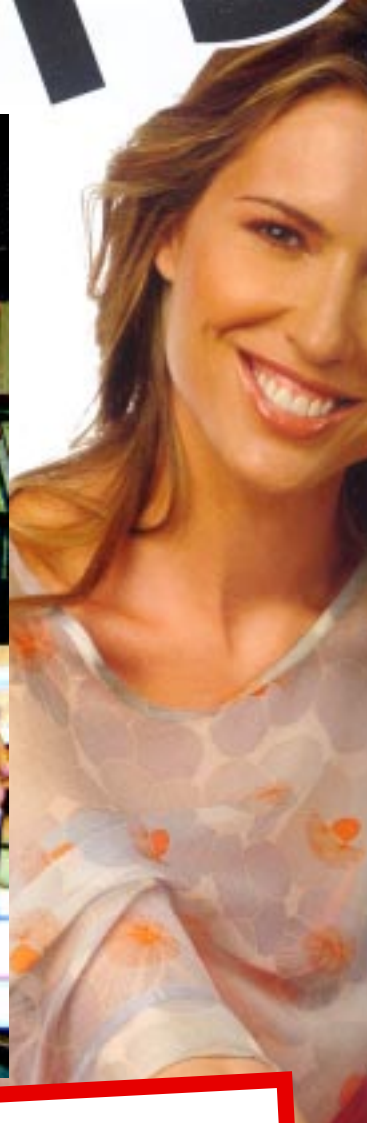
ENTREVISTA A JOSEP PÀMIES
L'expresident de la Generalitat ha fet gala sempre d'una gran passió pel projecte europeu. En motiu de les eleccions recentment celebrades reflexionem sobre la identitat del vell continent.

Mirada europea

"La interculturalitat comença quan no creiem ser el centre del món"

El filòsof català Ramon Panfiliu parla en exclusiva per a 'Valors' des de la seva casa de Tavernat

7.500 visites al web
125 subscriptors
45 col·laboradors

A què esperes per apuntar-te a Valors?

Subscriu-te a través de www.valors.org

i ra
cor
many
cion
(1?

espiritualment
desemparrada"

dir